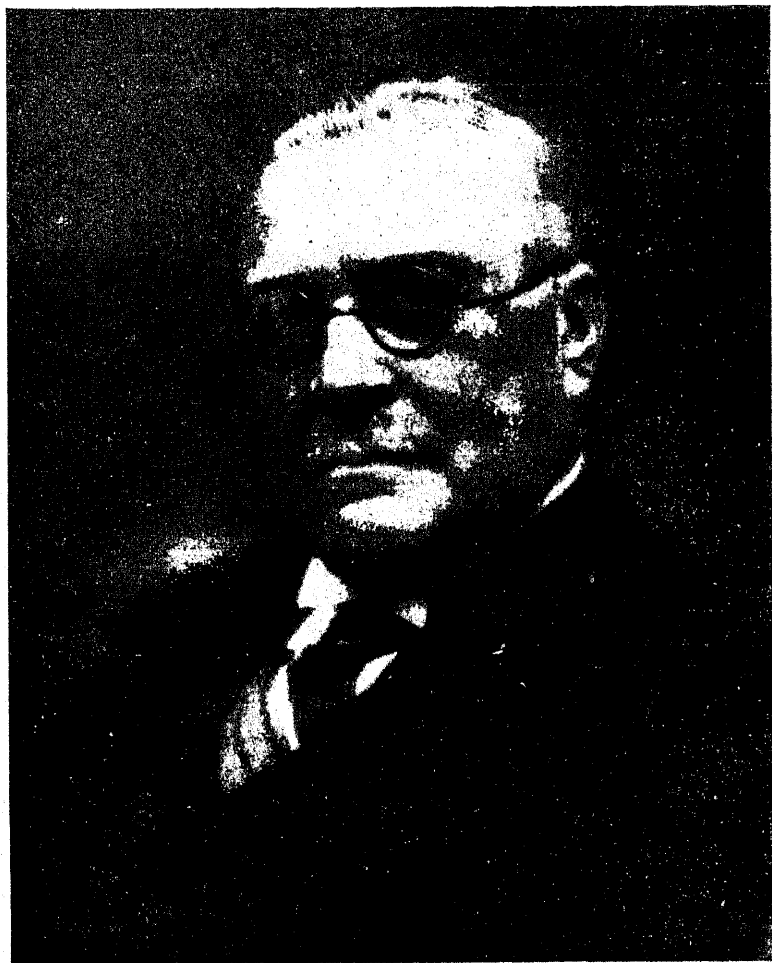

Muusikaaleht

NR. 2

VEEBRUAR 1938

Lothar Kapp

PIIMAÜHINGUTE KESKLIIT

„VÕIEKSPORT“

TALLINN

S. KARJA 23

BONA PARIM
TAIMEVÕI

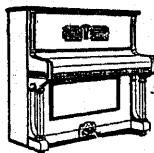
KUMMITEMPLITE JA GRAVEERIMISE
TOOSTUS

„Perfekt“

Om. E. Blaufeldt

Uus aadress: Tallinn, Vene 13

Kõnetraat 437-16

Klaveritööstus

K. Saar

Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt
võrdsed välismaa kuulsamate firmade
omadega. Parimaks tõenduseks—ostud
ja soovitused muusikatundjailt.

Eesti Mehaanilise Puutööstuse Aktsiaselts

A. M. LUTHER

Saaduste müügikohad:

Tallinnas: Vana Posti 9. Telefon 446-16

Pärnu maantee 69. Telefon 482-60

Tartus: E. V. JÜRGENS, Ülikooli 2. Telefon 7-88

Reserveeritud

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri Osäühisus

asutatud 1857. a.

Vabrikud Kreenholmis Narva lähedal
Juhatus: Tallinnas, Pikk 68, Tel. 426-63

Müügikoht:

Kaubandus-Tööstuse Aktsiaselts „KREENBALT“, Tallinn,
Suur Karja 13, Tel. 425-14

MÜÜK AINULT SUUREL ARVUL.

A/S „EESTI-AGA“

Juhatus: Vene tän. 11-a, kõnetr. 441-33

Tehased: Põhja tän. 5, Miini sadamas,
kõnetr. 439-96

ERIALA:

hapniku ja atsetüleengaasi valmistamine ja kõikide nende gaasidega seotud seadete ja aparaatide müük, näit. keevitamise aparaadid ja materjalid, tuletornde, vedurite j.n.e. valgustuse seaded. Rootsi karbiit, mark „Ljunga Stjärk“ igasugustes tükkides alati laos saadaval.

Metallide keevitamise kool.

Litograafia

J. Männik

Valmistab kõikisugu värvilisi

TRÜKITOID

Tallinn, Soo t. 23 Telefon 436-86

A/S. TARTU PANK

asutatud 1868. a.

Peapank: TALLINNAS

Osakond: TARTUS

---

*Toimetab kõiki pangaoperatsioone
sise- ja välismail. Panga juures
Eesti Kinnitus-Aktsiaselts „Polaris’e“
peaagentuur.*

ÜHISTEGELIK KINDLUSTUS-
SELTS

EEKS-MAJA

Asutatud 1866

Asutatud 1866

SUURIM EESTI ÜHISTEGELINE
KINDLUSTUSETTEVÕTE

Toimetab

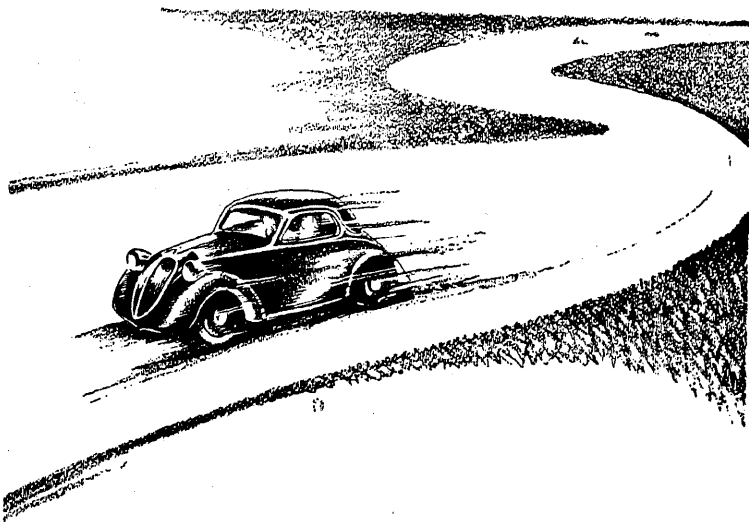
*tule-, noorte-, elu-, murdvarguse-, klaasi- ja kodulooma-
kindlustusi*

JUHATUS JA PEAKONTOR:

VABADUSVÄLJAK 10

TELEFONI KESKJAAM 478-08

**FIAT
500****FIAT 500**

on tõeline

rahvaauto

Hinnalt kõigile kättesaadav,
ökoonoomne kasutamisel,
mugav ja vastupidav

Esindaja **Ü „Tarmo“**
Tallinn, Narva mnt. 6, telef. 306-50
Osakonnad: Tartus, Gildi 14, tel. 17-96
Rakveres, Pikk 5, tel. 2-29

Hellkunstnike aadresse :

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Vismari 17-a—11.

Avesson, Elsa, klaverisolist, saade, Vabriku 23—1, tel. 432-21.

Börlau, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Brauer, Evald, konservatooriumi õpetaja, flöödi- ja teooriatunnid. Valdeki tän. 74, Nõmme.

Brinkmann, Kurt, viiulikunstnik, tunnid, Kesk-Kalamaja 7—1.

Gents, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12, tel. 425-74.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Järv, Ida, kontsertilaulja ja lauluõpetaja, Sakala 39—5.

Koch, Tekla, Riigi Ringhääling, Vismari tn. 26—7.

Kõrb, Aino, pianist, Weizenbergi tn. 15—1, tel. 301-08.

Liiv, Alviine, klaveriõpetaja, Õle tn. 6—11.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Koidu tn. 89—3.

Meri, Andrei, konservat. fagotiklassi õppejõud, „Estonia“ teater.

Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Narva mnt. 56—5.

Tobias, Silvia, harfikunstnik, konservatooriumi õpetaja.

Vaks, J., professor, konservatooriumi inspektor, Falkpargi 18—7.

Muusikamuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühapä., teisip., neljapä. kella 12—14.

*Õrnale ja tundlikule nahale*ainult „**Condé**“

Ima Boiffils & Ribe, Marseille's parimatest oliivõlidest valmistatud hea Marseille seep.

Esindus: **A.-S. F. O. TREUBLUT**

Tallinn, Pikk 18, Tartu mnt 2 Nõmme, Turu ääres

Muusikaleht

Juhan Aavik

Artur Kapp ja tema loomingu tähtsus

Kui arvesse võtta, et esimesed koorilaulud eesti sõnadele loodi möödunud sajandi viiekümnedates aastates (Hörschelmann), millele pärastpoole järgnes eesti omarahvusest heliloojate toodang, siis meie loovmuusika võib tagasi vaadata oma ligemale kaheksakümneaastasele aele. Kuni möödunud sajandi lõpuni see omalooming piirdus aga peagu absoluutselt saksa järelromantika mõjutatud koorilauluga, mis oma tugeva kallakuga äratallatud sentimentalistim radadel mõneks aastakümneks tumestas meie omaloomingu rahvusliku suuna leidmise teed.

Instrumentaalne looming ja soololaul võis arenema hakata alles käesoleva sajandi algul, kui olid loodud vastavad instrumentaalansamblid „Vanemuise“ ja „Estonia“ orkestrite näol ning kasvasid meie oma muusikategelaste hulgast vastavad instrumentaal- ja laulusolistid. See on juba uus ajajärk meie muusikaloomingus ja meie helikunsti arengus üldse, ning seda võiks liigitada osadeks meie heliloomingu täisikka jõudmiseks ühelt poolt ja meie helikunsti asjaarmastuslikult positsioonilt elukutselisele pinnale asumiseni teiselt poolt. Kõiges selles evolutsioonis on Artur Kapi isik olnud määrava tähtsusega teguriks.

Käesoleva kirjutise ülesandeks on heita pilku A. Kapi loomingule, mis tema sooritava kunsti ning pedagoogilise tegevuse kõrval Astrahani Keiserlikus Muusikakoolis ja Tallinna Konservatooriumis on eesti muusikaarengu seisukohalt siiski kõige suurema

tähdusega. Kui alul tähendasin, et ühe rahva heliloomingu täisikka jõudmise tunnuseks on koorilaulust väljajõudmine instrumentaalmuusika loomingu valda (mõtlen siin peamiselt sümfoonilist muusikat), milline areng sündis möödunud sajandi viimastel aastatel, siis selles Rudolf Tobias'e kõrval teeneterikka pioneerina esineb Artur Kapp.

Artur Kapi muusikaloomingulist tegevust võibki ajalisel jagada kolme järku. Esimest võiks nimetada nooruspõlve ajastuks, mille algus kuulub konservatooriumi kompositsiooniklassis õppimise aegade viimseisse aastasse ning mis lõpeb Astrahani Keiserliku Muusikakooli direktori kohale asumisega (1895—1904.) Selle aja tähtsamad sümfoonilised teosed on avamäng „Don Carlos“, „Serenade triste“ ning vokaal-instrumentaalne teos — kantaat „Paradiis ja Peri“ (Milton'i järele). Esimene väljendab noore, tol ajal 21-aastase autori tugevat orkestritehnika valitsemist ning sisulist küpsust kui ka draamaatilist hingelaadi. Teine on lüürilise iseloomuga meloodiline lühiteos, kuna kantaat oli kompositsiooniklassi lõputöö, mis konservatooriumi lõpuaktusel 1900. a. kantl ette ja mille partituurist on, kahjuks, säilinud ainult algosa.

Sesse ajastusse kuuluvad veel autori kaks tähtsamat orleiteost f-moll sonaat ja variatsioonid koraalile „Su poole, Issand, südamest“ ning neli soololaulu („Metsateel“, „Kütkes“, „Sõnadeta salajuttu“, „Pillvele“), mis eranditult on senini lauljate repertuaa-

A. KAPP 17-aastasena

ris püsinud suure eduga, eriti esimene. Vähestest selle ajastu koorilauludest väärib erilist mainimist „Palumine“, mis kuulub paremiku hulka just oma muusikalises sisus väljendatud sügava ning täispingeliselt ehtsa meeleolu poolest. Ülalnimetatud perioodi oreliteosed püsivad kompositsioonidena meie orelirepertuaaris. Kammermuusika teoseist on sellest ajast säilinud „Sonaat viiulile ja klaverile“ — romantiliselt hingestatud sisukas teos.

Teine järk, mis piirdub autori Astrahanis viibimise aastatega, oma pedagoogilis-administratiivsete kohustuste tõttu ei võimaldanud küllaldaselt aega loominguliseks tegevuseks. Ometi on selle aja kestel (1904—1920) valminud rida tüsedamaid töid. Mainigem kõigepeält teost „Süiti nr. 1 eesti viisidest“ — suurele sümfooniaorkestrile, mis on autori esimene rahvuslik suurteos neljas jaos ja mis oma muusikalises üleschituses esmakordselt manab esle hiilgavas piduriüüsi lihtsa eesti rahvaviisi.

See suurteos on saanud eesti sümfoonilise literatuuri raudvaraks juba selle esiettekandest saadik 1906. a. „Vanemuise“ teatri ja kontserdimaja avamisel. Lühemaks sümfooniliseks teoseks sellest perioodist on süm-

fooniline poeem „Haud“, mis oma sünge koloriidi ja masendava sisuga õige tabavalt väljendab programmile vastavat meeleolu. Väärrib väljatõstvalt mainimist cis-moll keelpillide kvintett. See suurem kammermuusikaline teos valmis nagu eelminegi revolutsiooni ajal, seepärast selle muusikaline sügugi paiguti on kääriv, paiguti raskemeelne, käsitades temaatikas osaliselt ka rahvaviisi. Üldsisuliselt mõjub teos tüseda tööna.

Eriliselt tõstaksin välja Kapi loomingus kantaadi „Päikesele“ (Dr. M. Veske sõnad), mis „Estonia“ teatrimaja avamiseks loodud ja selle sündmuse puhul ka ette kantud. See teos on tõsise inspiratsiooniga kirjutatud ja mõjub esituses säärasena ka alati kaasakiskuvalt. Revolutsiooni aastail 1918 ja 1919 on Kapp kirjutanud veel kolm kogu koorilaule — üks vihk meeskoorile 9 lauluga ja kaks vihku segakoorile, mõlemad kokku 18 lauluga, pääle selle veel pikema segakoori variatsioonivormis „Ilus oled isamaa“ ja suurema segakoori orkestriga „Ärka, rahvas“. Need laulud on loodud kõik päämiselt isamaaliste tekstidele Ed. Võhrmann'i luulest. Ainult ühe autori tekstide tarvita mine tol korral on seletatav sellega, et kaugel Astrahanis viibides polnud võimalik teisi tekste kodumaalt saada, nendel aegadel asetleivda kodusõja tõttu Venemaal, kuna ainult Võhrmann'i luuletused sattusid autoril käepärast olema. On iseloomulik märkida, et vene revolutsiooni, kodusõja ja enamlaste režiimi keerises autoril tärkas eriline inspiratsioon ja tahe ülalmainitud kodumaaliste laulude loomiseks, mille suure spontaansusega välja kutsus kodumaast kaugelolek ja karm ning võõras igapäevane olukord, mis eriti avaldus inimesele hädava vajaliste tarbeainete puudumises.

Kõige viljakam on olnud A. Kapi loominguline tegevus kolmandal ajajärgul, mil ta tegutses juba kodumaal. Kuigi sel, aastate poolest kõige pikemal ajastul ta pedagoogiline ja muu tegevus pole loomingut just eriti soodustanud, on ta ometi siin loonud kõige rohkem töid, nende hulgas pääleegi sellised suurteosed, nagu f-moll sümfoonia, „Süiti nr. 2 runoviisidel“, oratorium „Hiilob“,

kontsert orelile ja orkestrile, trio viiulile, cellole ja orelile ning „Satiirilise süit“ orkestrile. Pääle selle kuuluvad siia järku paarkümmend soololaulu, hulk laste-, sega- ja meeskoorilaulu, koraale, vaimulikke ja patriootilisi kooripalasi. Siia juure tuleb lisada veel terve rida meeleolulisi koraalielemlänge orelile, selgekoeliselt klassiline „Andante ja fuuga“ keelpillide orkestrile, rida teoseid — ka marsse — puhkpillide orkestrile. Kõigi nende tööde üksikasjaline loetelu ja iseloomustamine ei mahu selle artikli raamidesse. Mainigem vaid eriti üksikuid suurteoseid: f-moll sümfoonia kolmes jaos on kapitaalne toode, mille viimases osas autor kasutab rahvaviisi. Selles teoses ta avaldub polüfoonia ja variatsioonivormi suurmeistrina, nagu paljudes teisteski oma töödes, taotlede nukrate ja raskemeelsete meeleolude kujutlemist mõjuvalt — paksude värvidega. „Süit nr. 2 runoviisidel“ äratub tähelepanu meisterliku rahvaviiside käsitlusega ja hästi väljapeetud rahvusliku stiiliga, kuna oratoorium „Hiio“ hiilgab oma suurejooneliste kooridega, paiguti orientalse koloriidiga ning sügavamalt veenva religioositeediga, mida kõike kannab tugev dramaatiline pinevus.

Vaatamata suurele hulga vokaalteostele, mida Kapp on loonud, ilmneb tema suurim missioon eesti muusikaloomingus siiski instrumentaalsel alal, ning viimasega on ta tunduvamalt rikastanud meie heliloomingut, olles selle rajajaks ja pioneeriks. Instrumentaalne lähtumine tema loomingus on nõnda tugev, et ta ka omal paljudes koorilauludes tundub tublisti instrumentaalsena, mispärast ka mõned tema koorilaulud oma muusikalisele väärtusele vaatamata osutavad erilist nõudlikkust koori ettekandeks. Samuti ta hilisemate soololaulude juures domineerib muusikalises sisus instrumentaalsaade, kuna soolohääl, kuigi mõnikord küllalt meloodiline, nagu loomulikult sulab üldisesse muusikalisesse struktuuri.

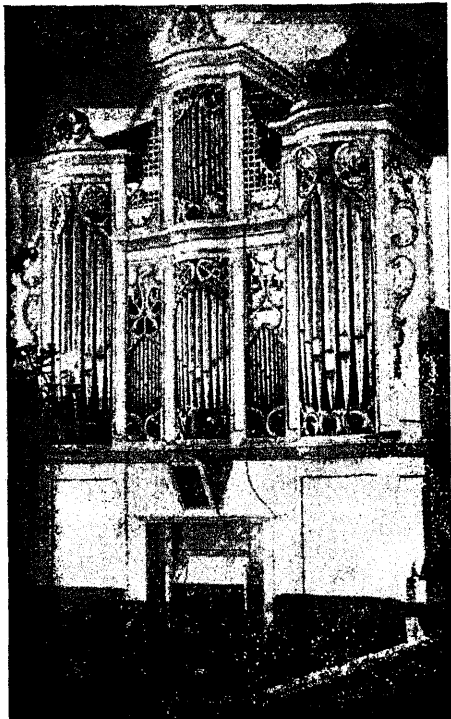
Kapi muusikalised meeleolud väljendavad domineerivalt sügavat raskemeelsust. Ta avaldusviisis helgib vähem sarmikas koloorigi ja mahlakas õhulisus. Ta ei otsi meelega

A. KAPP Astrahanis 1904. a.

instrumentaalseid kõlavärvi efekte, kuid selle tasuks ta ei ole kunagi kergekaaluline oma muusikalistes mõtteavaldustes, vaid pigemini alati tõsiselt tüse, kaalukalt vaimukas ja sügavalt filosoofilis-religioosne. Oma loomingu päämiseks aluspõhjaks peab ta klassikat, eriti Bach'i ja tema kontrapunkti. Sellepärast ta iga loomingu esimeseks ja ilmtingimata nõudeks tunnistab polüfoonilist käsitusviisi, ning kontrapunktiline arhitektoonika oma suurejooneliste kontuuridega ning keerulise koega huvitab teda rohkem kui voolav meloodia või pikantselt kolooreeriv harmoonia. Sisu ja hingelise iseloomu poolest domineerib tema muusikas tugev dramaatiline pinge, mida ta väljendab mõjuvate ja mitte alati heledate, vaid pigemini tumedate värvidega suurejoonelises polüfoonilises ülesehituses, mis võrtsitatud mõõdukalt uudse, värvilise harmoonilise ko-

Mälestusi prof. Artur Kapist kui õpetajast

Suure-Jaani endine orel,
millel A. Kapp harjutas noorena.

Olin vormiklassis. Võtsime läbi parajasti passiooni ülesehitust. A. Kapp on suur Bach'i austaja. Ta rõhutas tihti Bach'i muusikalist suurust, käskides meid, tema

õpilasi, hoida Bach'i tööd „padja all“. Analüüseerisime siis ka passioonivormi Bach'i Matteus-passiooni tundmaõppimiseks. Meister mängis meile seda tööd ise klaveril ette, andes vahepääl seletusi — või laskis kellelgi oma õpilastest mängida.

A. Kapp ei võtnud kunagi (ka tunnis) muusikat külmalt, paljalt tehniliselt, vaid elas alati sisemiselt kaasa. Isegi kõige lihtsamate harmoonia- või kontrapunktiharjutuste juures nõudis ta mitte ükski teoreetilist huvitavust — vaid ka seesmist ilu ja läbielamisi. Märkasin tihti, kui ta mängis nim. Bach'i teost, tema hääles liigutust, või nägin isegi vanameistri niiskeid silmi. Nii südamelähedal on talle Bach'i muusika, mille kõrgustipuks osutub passioon. Selles vormis on Bach jõudnud, nagu saksa prof. Hermann Kretzschmar ütleb, ideaalsele muusikalisele lahendusele Kristuse kannatuslugude kirjeldamisel. Sellepärast kutsutakse Bach'i Matteus-passiooni tihti ka „viieks evangeeliumiks“ — nii ideaalselt on sääl evangeelsetele sõnadele loodud vastav muusika. Muidugi, nagu kõik Bach'i muusika on loodud muusikaliselt sügavalt intelligentseile, õpetatud inimestele, on seda eriti veel Bach'i passioon, mis nõuab intelligentset ja usklikku südant, et seda põhjani nautida.

Nii siis oli järjekordne kompositsiooni-tund vormi uurimises. Maestro istus rahulikult tujus ise klaveri taga ja mängis. Mina istusin tema kõrval toolil, süvenenud tunni sisse. Olin seekord üksinda tunnis — mu kolleeg puudus.

Jõudis ette passioonis see koht, kus kirjeldatakse Kristuse kinnivõtmist Ketsemani aias ja kus kõik tema jüngrid põgenesid, jättes oma õpetaja vaenlaste kätte...

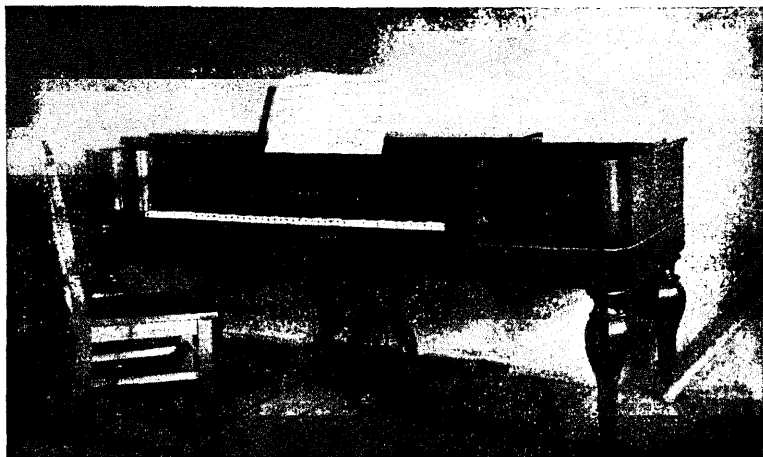
Mänginud selle koha klaveril, muutub meistri nägu. Ta tõuseb ärritatult püsti,

loriidiga ja mis avaldab üldiselt tugevat isikupära.

Eesti rahvusliku muusika iseloomujooned on A. Kapi toodangus hakanud paistma järjest selgemini ja kindlamini.

Artur Kapi looming jätkub veel edasi. Jõudes oma 60-aastasesse täisküpsuse ikka võib see veel areneda ja täieneda eriti fi-

losoofilises suunas, millele seltsib religioosne kindlus ja rahu ning mis võib anda veel äraseletatud suurteoseid, kui lugupeetud meistril võimalused ei puudu end ka edaspidi pingutatult loovtöösse rakendada, mida tahaks meeeldi soovida igäüks, kellel eesti heliloomingu suurteoste juurekasv on südamel.

Klaver A. KAPI
noorpõlve kodust.

lõõb rusikaga vihaseks vastu klaverit ja hüüab: „Argpüksid!... argpüksid!... nemad põgenevad ära, jättes oma suure õpetaja, jumal-inimese, rõõvlite ja ärritatud massi kätte. Juudas on kõige alatam äraandja ja rõõvel maailmas!...“ Siis aga rahuneb ta nägu, võttes filosoofilisema ilme, ja ta sõnab: „Võib aga olla, et Juudas on maailmale siiski suure hääteo teinud sellega, et ta Kristuse ära andis... Sellepärast, kui näiteks Kristus oleks sel õudsel ööl Ketsemani aiast põgenenud, mis oleks siis ristiusust järele jäänud. Mis oleks ristiusk ilma Kolgatata ja kannatamise osata?“...

See on hetk kompositsioonitunnist prof. Kapi juures. Säärase sisemise kaasaelamisega töötab prof. Kapp oma eriala tunnis.

Kapi pedagoogiline töö on kannud ka vilja. Meie nooremad heliloojad on saanud enamuses oma hariduse tema klassis.

Kapp pedagoogina suudab välja arendada õpilase subjektiivse ande. See ongi õpetaja tähtsaim omadus: mitte surmata igas oma õpilases peituvat isiklikku muusikalist joont — vaid seda just kujundada.

Ja kui laseme silme eest mööduda endised Kapi õpilased, heliloojad — eks neil ole kõigil oma enese nägu, kas väljakujuenenud või mitte, see pole tähtis siinkohal. Kapp ei suru tunnis oma vaateid õpilasele päale. Ta unustab enese isiku tunnis. Käsitab õpilast umbes nii, nagu arst patsienti.

Olen kuulnud maalikunsti õpetajast, kes meelega nõuab, et tema õpilased töötaksid kõik tema moodi, et õpetaja võiks muidugi pärast salajaselt omas südames rõõmutseada: näete, need ja need on minu mõju all. Ka muusikamaailmas tean sääraseid õpetajaid.

Kapp õpetajana meenutab Rembrandti, kes oma õpilased paigutas igapäev eraldi

omaette ruumi tööle, et need ei satuks üksteise mõju alla.

Kapi õpilastes-heliloojates nende mitmekesisuse ja omapära juures leiame aga siiski kõigil ühise joone — see on nende tõsisus, tõsine olek muusikas.

Muusika peab jääma keeleks, mis kõneleb sügavustest. „Ärge minge välja efektidele, ärge kirjutage nagu diletandid, kes kergete võtetega püüavad laiadele massile meeldida.“ Sääraseid isalikke manitsusi sai kuulda tihti.

Kapi õpilaste hulgas on ooperi ja sümfoonia suurvormide loojaid. Vähe veel sellest, pooled tema õpilastest on vaimulikud komponistid. Nooremast põlvest oratooriumi autorid on eranditult kõne all oleva maestro klassist. Praktiliselt kõige vähem tasuvaks alaks, mis üldse muusikas eksisteerib, osutub oratoorium. Aga nagu näeme, vana maestro järeletulijad eelistavad ideelist tööd, kartmata praktilisi raskusi. Küll praktilised võimalused venivad järele!

Eriti autoriteetsena mõjub Kapis tema tugev isiksus ja enesekindlus, mis väga kasvatavalt annab eeskuju õpilastele. Kord, rääkides, kuidas üks meie muusikamees ühe võimukandja ees oli väga alandlikult käitunud, lausus ta pahandunult: „Päale Jumala ei karda ma kedagi! Beethoven ütles ühele vürstile näkku: teiesuguseid vürste on palju, aga mind on vaid üks.“

Ja säärast enesekindlust on võitleval muusikamehel palju tarvis, et asjatundmatu, õel kriitika ja massimaitse teda ei hävitaks. Ei aita kultuur ega tarkus ükski. Muusikamees peab evima elujõudu, rõõmu, meelegindlust ja uhkust. Ilma nendeta on kultuur surnud. Ja Kapis pulseerub tugev inimsus, mis kiirgab üle tema õpilastesegi.

Natuke juttu prof. A. Kapiga

ARTUR KAPP
hilisemates aastates.

Mõtlen juba mitmeid päevi, kuidas tabada prof. Artur Kappi parajal silmapilgul, et ajada juubilariiga natuke juttu muusikaküsimuste üle.

Ja just nagu kutsutud, ta ühel hommikul tuleb mind ise külastama mõningate asjatoimetuste pärast. Pole oodata paremat juhust vestluse arendamiseks.

„Tere, juubilar!“ võtan ta vastu. „Oledki mul käes.“

„Mida sa siis mõtled teha?“

„Mida münd, kui teen usutluse. Sina mõtled ja mina kirjutatan. Mul on nüüd täieline õigus sind kasutada. Sa saad 60 aastat vanaks, lased oma lugusid teistel pillidega puhuda ja häälega lauida, — aga räägi ka!“

„Mis sääl ikka. Sündisin 16. (vana kalendri järgi 28.) veebruaril...“

„See mind ei huvita, seda ma tean isegi.“

„Et ma vahel mõne napsi võtan ja sündinud olen, see on muidugi teada, aga et ma just kell pool 7 hommikul tulin, seda sa veel ei tea.“

„Täiesti õige! Sellepärast oled vist tänagi nii varajane. Just paras aeg hommikusel tunnil: praegu ma ei mõtle su elu mitte kergeks teha.“

„Ma andsin sulle ju neli vihku mälestusi.“

„Andsid küll, eks need kulu teisiti. Aga nüüd räägime südameilt rohkem tänapäeva juttu.“

„Millest?“

„Võtame järjekorras kõigest. Näiteks, sa oled usklik inimene ja endine kiriklik muusikategelane. Ütle, kas praegu kasutatakse küllaldaselt vahendeid helikunstis vaimuliku ala kujundamiseks? Kas kirik teeb vastavalt samme muusika arendamiseks?“

„Üsna rohkesti. Kirikumuusika Sekretariaat praegu töötab intensiivselt. Muuseas, Tobiase „Joonas“ vist tuleb nende korraldusel ettekandele, — ja minu „Hiiob“ ka. Vaimulikul alal on meil loodud juba hulk häid asju, suuri ja väiksemaid vorme.“

„See puudutab nüüd kontserdilist osa, aga kuidas on lugu jumalateenistusliku küljega?“

„Liturgiline muusika nõuaks reformeerimist. „Au kiitus“ võiks... püha õhtusöömaaaja osa võiks jääda. Aga vastulaulud pärast jutlust on ebaloomulikud, mitte luteriusu stiilis.“

„Kuidas läheb selle reformeerimisega?“

„Meie Isa“ komponeeriti uuesti, aga see pole luteri stiililt õnnestunud.“

„Mida teha selle suure hulga võõraste koraalidega?“

„Oh, neid on oma nelisada ja enamjagu ei sobi üldse. Vanadest häädest koraalidest tuleks välja valida 25—30. Ja kui saame juure 50 uut algupärast, siis on neid kokku küllalt. Kõrvaldama peaks kõik niisugused, nagu „Las ma lähen“. Kuhu sa sellega ikka lähed?“

„Millist moodust peaks kasutama uute koraalide õpetamiseks ja levitamiseks? Kas on palju kasu harjutustundidest kirikus?“

„See ei anna suuri tagajärgi. Õige tee neid rahva hulka viia on kooli ja leeri kaudu. Ka kirikukoored mõjuvad levitamiseks palju kaasa.“

„Mida võiksite soovida asjade edukaks arendamiseks sellel alal?“

„Tõsiste huvidega, arenenud maitsega muusikakomisjoni — ja kirjastamist. Nüüdsest akordimuusikast tuleb vabaneda. Olgu kunst nii sügav, nagu usk seda nõuab.“

„Nõndaks! Ja mida me teeme oma sümfoniilise muusika korraldamisega? See teatava määrani lonkab.“

„Neid kontserte peaks andma suurema järjekindlusega ja üldse rohkemal arvul. Kümnest sümfoniakontserdist jatkuks, aga rahvakontserte tuleb ka pakkuda — rohkemal määral.“

„Praeguse koosseisuga ju ei jõua kõike. Kui saaksime Tallinna ühe uue orkestri.“

A. KAPI lapsepõlve kodu — Suure-Jaani koolimaja.

Meil on vajadusi talvel ja suvel, nii kunstilisi kui esinduslikke ülesandeid.“

„Peab saama! Eriorkester on möödapääsmatu. Asjale tuleb elu sisse ajada.“

„Maksma ta nüüd läheb, aga küsimuse juures on kõnet siiski väikesest summast.“

„See pole midagi.“ Juba prof. Kapp on sattunud hoogu. Ta tõuseb istumast, surub käed seljale ja hakkab energiliste sammudega mööda tuba edasi-tagasi käima, piibust vägev suitsujuga järel. Ning jätkab:

„Meil peab siin olema sümfooniaorkester, suvel ka. Mitte ainult ja ikka seda puhkpillide muusikat! Rahvakontsertidel peavad hinnad olema odavamad. Vaja on kasvatada päälle nooremaid dirigente. Andekaid jõude leidub. Üldse peaks asja eest rohkem hoolitsema riik, seltskond, linnad. Kuurortides tuleb muusika taset parandada ja palgata võimelisemaid dirigente.“

„Jah. Aga kuidas elab teie Akadeemiline Helikunstnike Selts? Kas sääligi ringis ei räägita elu sisse ajamisest?“

„Sääli tegime kammermuusikat. Aga alatist koosseisu oleks vaja. Ringhäälingu inimesed on liiga koormatud, ei jõua järjekindlalt harjutada. Praegu katsume rohkem kirjastada.“

„Kuidas läks sisuliselt viimane võistlus?“

„Kantaatide võistluse tagajärjed olid alla keskmist. Liiga kitsendavad tingimused tegid takistusi mõjuvate tööde loomiseks. Mart Saargi kirjutata nõrgalt.“

„Aga kodumuusika võistlused?“

„Sellega saime häid resultate. Neid võistlusi peaks edasi arendama. Vaja on kergemini mängitavat ja lauldavat muusikat — sääljuures mitte labast.“

„Aga kui ma teen küsimuses ühe kääna-ku tagasi: miks osa Akadeemilise Helikunst-

nike Seltsi liikmeid asutasid väljaspool ühe uue ja nime järgi ka akadeemilise muusikasektiooni? Põhjuseks kuuldavasti olnud piiratud tegevusvõimalused.“

„Praegu ei maksa sellest veel midagi rääkida. Eks tehtagu nüüd enne mõni asi ära.“

„Seda ka. Kuid me võime ju hoopis muust kõnelda — näiteks sinu juubelist. Lauljate Liit korraldas haruldaselt suuremõdulise kontserdi selle sündmusaasta märkimiseks. Olin haige, ei saanud kuulama ja nägema tulla. Kuidas jäid ise rahule?“

„Kõik, kes tegid kaasa, olid innuga asja juures. Suurt esinejateks soovijate arvu ei saadud vastugi võtta ruumi puuduse tõttu kontsertlaval. Mul on väga häa meel. Ja publik sai helitõid kuulda väärtuslikus ettekandes.“

„See hooaeg on sul rea laule nagu uuesti avastanud.“

„Jah. Varem kardeti, et nad on rasked, aga see näib ainult nii. Nüüd lauldakse ja meeldivad. Mu soololaulud olid päris unustatud, päale ühe — „Metsateel“, koorilaulud samuti.“

„See paneb uusigi kirjutama.“

„Tõepoolest tahangi nüüd rohkem end pühendada sellele alale.“

„Eriti meie soololaul peaks esinejate juures rohkem läbi lööma. Teoseid juba on, aga mitmedki lauljad ei oska neile lihtsalt läheneda. Oma lohutuseks katsutakse seletada, et ei sobivat häälele.“

„See on just nii. Väga kahju, et näiteks Mart Saare meisterlikke soololaule nõnda vähe ette kantakse. Need on sügav-hingelise läbielamisega loodud — ja rahvuslikud. Ta annab sisu, mitte akordide muusikat. Jumaldan teda!“

„Eks pedagoogidki suudaksid rohkemal määral meie repertuaari liikuma panna, kui nad ise tunneksid vajaliselt huvi selle vastu.“

„Muidugi. Nii laulu- kui klaveripedagoogid peaksid enam panema rõhku eesti heliteoste läbitöötamisele ja kavades pakkumisele.“

„Jah. Muide, väikese vormi kaudu on ka kergem viia publikut vajaduste juure suure järgi, nagu ooper ja muud.“

„Jah. Loomisega on ka omad hädad: ei ole libretosid. Komponistid peaksid ise rohkem kirjanikuga kontakti hoidma.“ Äkki ta küsib asja meenutades: „Aga kuidas jäi Autorikaitse Ühingu poolt korraldatud ooperilibretode võistlusega?“

Seletan, et ei saadud midagi sobivat. Rahasummast määrati toetust ühele kirjanikule tellimiste täitmiseks tuntud ooperikomponisti jaoks. Jõuame lõpuks arvamisele, et tulekski asutada tellimiste fond kindlate ülesannete jaoks.

Prof. Kapp pöördub muretsemisele mehaanilise muusika surve tõttu:

„Koolides peaks rohkem õpetatama armastama elavat muusikat. Juba tundide arvu tuleks tõsta senisega võrreldes.“

„Kool enne ja seltskondlik harrastus pärast. Kuidas sina vaatad kooritööle ja laulupidudele?“

„Kvaliteeti peaks järjekindlalt katsuma tõsta. Laulupidudele tuleks viia masskooride kõrval ka kvaliteetkoorid. Nii saadakse kätte suuri meeleolusid ja omandatakse eeskujusid nõudlikuma repertuaari käsitlemiseks.“

„Aga muusikapidustused?“

„Suures ulatuses ei jõua neid sagedasti

läbi viia. Siiski midagi peab ikka tegema — mõningaid erikontserte ja ulatuslikumaid teoseid andma.“

„Mida teha kirjastamisega? Trükkida saame väga vähe.“

„Helikunsti Sihtkapitali kirjastus peaks töid odavamalt ja lihtsamalt välja andma. Suuremate vormide jaoks tuleb aga luua tugevam fond. Saaksime asju levitada ka välismaale, pinda selleks on. Näiteks meie saatkond Belgias korraldas väga eduka kontserdi. Kes enne seda uskus, et võib nii hästi minna.“

„Meil tõesti on välispropaganda peagu täiesti söödis,“ pean möönma. Ning prof. Kapp jätkab:

„Meie ei saa midagi pakkuda isegi Vabariigi aastapäevade pühitsemise puhul välismaadel. Tuleks levitada plaatidegagi väärtmuusikat, nagu teevad seda Soome ja Läti. See on ju rahvuslik ja riiklik propaganda. Neid küsimusi peab korraldama.“

Usutletav laeb energiliselt piipu ning jätkab:

„Ja mis ma veel tahtsin ütelda: Imestun, et meie intelligents nii leige on kultuurinähete vastu! Kas nad tulevad ka välja? Ei, ainult noorsugu käib.“

Siis ta lausub lohutavamalt:

„Aga meil leidub idealiste, kes kunsti eest töötavad. Meie noored muusikud järjest suurendavad lõõgijõudu oma kohtadel — organistidena, koorijuhtidena, pedagoogidena.“

„Nii et siiski liigub!“

„Noh, kahekümne aastaga oleme ikka tõesti väga kiiresti edenenu.“

„Ja soov?“

„Minu soov on, et läheksime sama jõuga, kuid paremate võimalustega!“

Ed. V.

Oodatavaid kontserte „Estonias“

28. veebr. — E. V. Tallinna Konservatooriumi poolt korraldatav prof. A. Kapi sünnipäeva aktus.

1. märtsil — Maurice Marichal'i cellokonts.

4. märtsil — Sümfoniakontsert Paul Breisach'i juhatusel.

5. märtsil — Tall. Naislaulu Seltsi kontsert.

6. märtsil — Tallinna Koolinoorsoo Muusika Ühingu kontsert.

8. märtsil — Cecilia Hansen'i viulikonts.

12. märtsil — Tall. Rahvaulikooli Seltsi laulukoori kontsert.

13. märtsil — Tall. Töölistemuusika Ühingu kontsert.

15. märtsil — Poola klaverikunstniku Helena Morsztyn'i kontsert.

19. märtsil — Tall. Meestelaulu Seltsi konts.

20. märtsil — Kontsert Tall. Linnavalitsuse korraldusel.

31. märtsil — Rahvakunsti õhtu ÜENÜ keskjuhatusse korraldusel.

2. aprillil — Tall. Politseiametnike Kogu meeskoori kontsert.

3. aprillil — Tall. Meeskoor „Eesti Laulumeeste“ kontsert.

MUNK

*Kvaliteedi tunnus-
märk lauatarvetele
höbedast
ruuhöbedast
alpakast*

J. KOPPE

TALLINN · PIKK 27

Piirituse Puhastamise Vabrikute O.-ü.
TALLINNA VIINAVABRIK

Merepuiestee 15.

Telefon 304-26.

Napsid ■ Liköörid ■ Konjakid ■ Parfümeeria

A - S

NORMA

LITOGRAAFIA JA PLEKISTANTSIMISETÖÖSTUS

NARVA MNT. №19 TALLINN. TEL. 306-40

*Suitsetaja parim sõber on
pabeross*

Maret

Laferte

Majatarbed

Aktsiaselts

D. Mirwitz & Pojad

Tallinn, Väike Karja 7

T. Vettik

Millal saame omale algupärase rahvushümni

Et meie oma algupärasest hümni hädapärast vajame, on vaidlematult selge. Nii kui meie ei taha enam olla ei „mann“-id ega „son“-id, ei „berg“-id ega „feld“-id, nii ei taha meie ka saksa päritoluga hümnid. Võõrapärase nime maharaputamine on annud häid tagajärgi, mis näitab meie rahva suurt sisetist kultuuri ja püüet omapära poole.

Uue hümnid soetamise asi aga ei edene. Küll kujunes see küsimus isegi valitsevate võimude südameasjaks ja näis, et nüüd ometi tuleme sellega toime. Kuid vett-vedama läks seegi algatus. Nüüd pole enam kippu ega kõppu kuulda.

Et aga asi on väga hädaline, sellepärast võtangi ta jälle üles. Ühtlasi püüan õigus-
tatult tagasi lüüa etteheited, mis seltskonnas just heliloojate aadressil lendu lastakse. Seltskonnas on arvamine: taheti saada uut hümnid, riiklik võim korraldas isegi vastavad võistlused, aga meie heliloojad ei suutnud seda meile anda. Sellele ekslikule arvamisele on nende ridade kirjutajal tulnud sagedasti vastu astuda. Seda arvamist on isegi osa ajakirjandust (Vaba Maa 15. VI. 1936 nr. 133) väljendanud, kus üteldakse: „Nüüd seisame olukorra ees, et eesti heliloojad lihtsalt ei suuda hümnid anda.“ Seda väljendas „Vaba Maa“ pärast ebaõnnestunud võistlust.

Et saada rahva peo- ja ühislauke ning hümnid kandidaate, selleks korraldati, rahvakultuuri ja rahvahariduse nõukogu juhataja poolt esiteks laulutekstide võistlus. Tähtpäevaks oli 1. nov. 1935. a. Auhindu oli 6. Laulu tekstid tuli kokku umbes 1400 (aruande järgi — „Valik kodumaa laule“ 1936. a. Riiklik propaganda talitus). Vastav žürii aga ei lugenud ühtegi luuletust auhinna vääriliseks, vaid määras 6. laulule vaid ergutustasu. Võistluse tagajärgede kokkuvõte kõlab järgmiselt: „Tekstide võistluse tulemused näitavad, et tuntud luuletajad ei ole osa võtnud sellest võistlusest. Valdav enamik on algajate asjaarmastajate töid, puuduliku rütmi ja riimidega.“ Et kaks esimest auhinda oli määratud hümnid kandidaatide tekstidele ja et ei antud välja isegi ühtegi auhinda, ka viimaseidki mitte, siis võime lugeda võistlust täiesti ebaõnnestunuks nii peolaulude kui hümnid tekstide suhtes.

Nii siis võistlus ei annud hümnid teksti, järelikult ei saanud heliloo-

jadki anda hümnid muusikat!
Loogiline ja selge!

Edasi korraldati saadud tekstidele muusika võistlused. Tähtpäevaks (20. aprill 1936. a.) saabus 414 rahvalikku koorilaulu. Need laulud olid mõeldud juba peolauludena. (Hümnid jäi juba märgust välja, kuna selleks ei tulnud võistluselt teksti.) Ja nii anti välja kuuest auhinnast 4 viimast. Ka siin oli kaks esimest auhinda hümnid kandidaatidele. Ja huvitav: ka siin tulid auhindadele tundmatud heliloojad. Ka siin võiks võistluse tulemusi iseloomustada vastavalt tekstide võistluse tulemuste kokkuvõttega. Kas siis meie tuntud heliloojad jäid ka eemale, nii kui tuntud luuletajadki?

On ju tõsi, et võistlustest võtab alati osa väga palju dilettante, usus: vahest veab. Ja mõnikord tõepoolest veab, nagu näitas mainitud laulude võistlus.

Pole ju kellelgi midagi selle vastu, kui võistlused toovad päevavalgele uusi talente, see on väga tervitatavgi. Kui aga võistluse tulemused on niivõrd Nigelad nagu siin, siis tuleb asja võtta kaalumisega — ja leida, kus peitub kurja juur.

Kõigepäält võistluse tulemused olenevad väga suurel määral žürii kompetentsusest ja maitses. Vastav žürii koosnes järgmistest isikutest: klaveriprofessor T. Lemba, muusikaesteet H. Laksberg, teatridirektor P. Olak, arhitekt ja näitejuht H. Kompus ning keeleteadlane J. Aavik. Nagu nimistust näha ja üldiselt teada, ükski mainitud härradest pole meie kultuurielus tuntud vastava ala eriteadlasena. Kui nad aga nõustusid žüriisse minekuga, siis tuleb arvata, et nad ise end kompetentseiks pidasid.

Missuguseid nõudeid võiksime säada üles rahvalikke peolaulude suhtes?

Juba korraldajate poolt oli esitatud mitmesugused nõuded viisi ulatuse, voolavuse, taktimõõdu, rütmi, modulatsioonid ja harmoonia suhtes, soovitades igal alal teatavat mõõdukust, mis loomulik sääraste laulude juures. Kõige suuremat tähelepanu pälvis aga esimene punkt, mis on järgmine: viisil peavad olema omapära tunnused. Omapärane, s. t. eestipärane viis tingib aga ka harmoonias teatavat omapära. Iseenesest mõistetav aga, et niisugused rahvalikud peolaulud peavad olema kompositsioonitehniliselt soliidsed ja harmooniliselt ning häältejuhtivuselt ladusad.

Foto Parikas.

Stseen Gounod' „Romeo ja Juliast“

Vaatame nüüd üksikasjaliselt igat auhinna-
tud laulu, kuivõrd see vastab ülesäätetud
tingimustele.

Esimene ja teine auhind jäi loomulikult
välja andmata.

Kolmas auhind on määratud lau-
lule „Õnne, Eesti“ (ilmund kogus „Valik
kodumaa laule“, E. L. L. kirjastus nr. 89
1936. a., lhk. 6. Toimetajad A. Topman ja
H. Visnapuu), mille autoriks Valter Johan-
son Paidest. Laul „Õnne, Eesti“ on meloo-
diliselt tüübiline saksa Liedertafeli laul.
Selle eesisadest ja õdedest-vendadest kubi-
sevad vastavad laulmikud. Kahjuks jääb
siin palju soovida ka kompositsioonitehni-
kas: siin juhitakse alguses 4 kadentsi järgi-
mööda Es-duuri (Laul on As-duuris), mis
mõjub monotooniselt. Kahjuks ei tunne au-
tor ka harmooniat, millest on tingitud pa-
ralleel-kvintide (3) ja paralleel-oktavite (3)
rohkus. Need on nõndanimetatud orto-
graafilised vead. Ka on häältejuhtimine
mõnikordki konarline. Nii pean, pääle vöö-
ramaigulise ja šabloonse meloodia, selle
laulu tunnistama ka nõrgaks kompositsioo-
nitehniliselt.

Neljasa auhind anti laulule „Sind ar-
mastan, Eesti“, mille autoriks V. Reiman.
(Laul on ilmud samas kogus, lhk. 16.)
Meloodiliselt maksab siin sama, mis üteli-
tud eelmise laulu kohta. Ilus, magus, mo-
kapärane Liedertafeli laul, mille algus sa-
tub isegi täpselt kokku ühe saksa lauluga
„Küll üksinda rändan.“ Harmoonia on so-
rav ja vastav täiesti meloodiale. Lauluna
kui seesugusena ka väheütleb. Autor ar-
vab, et kui 8-taktilist meloodiat kaks kor-
da samamoodi läbi harmoniseerida, esimene
kord lõpetada dominant-harmooniaga ja
teistkorda toonikaga, siis ongi laul käes.
Liiga vähe!

Viies auhind anti laulule „Lauliku
kodu“, — autor Juhan Iiling Vihtrast. Lau-
lu meloodia tahab küll olla rahvaviisi jäl-
jend, üldine esitus on aga niivõrd algeline,
et siin ei saa jultugi olla laulust. Hääli ju-
hul võiks see olla vahest materjaliks, mil-
lest võiks laul saada. Seda laulu pole seni
veel kirjastatud.

Kuues auhind langes laulule „Me
südamed su külge köidet“, mille autoriks
L. Tauts Tartust. (Laul ilmud kogus „Tei-
ne valik kodumaa laule“, samalt kirjastuselt
nr. 89-a, 1937. a., lhk. 11.)

See laul jätab väga ebamäärase mulje.
Siin pole autor suutnud pakkuda isegi la-
dusust, ei meloodias ega harmoonias. Juba
esimese rea lõpus satub ta harmooniliselt
ummikusse. Teine rida on hoopis segane
ja saamatu nii meloodiliselt kui harmooni-
liselt. Viimases konarlus on niivõrd suur,
et see annab tugevale koorilegi kõva üles-
ande seda puhtalt laulda. Viisi omapärast
ei saa juttugi olla, küll on aga laul üldi-
selt ilmetu, viis loogilise selgroota.

Nagu nägime, räägivad tööd ise väga sel-
get keelt! Nii nõrku laule pole meil vii-
masel ajal enam ilmud. Pean seda kah-
juks tunnistama ning märkima kurioosumina
meie Vabariigi aegses kõrgele arenenud
koorilaulu kirjanduses. Julgesti võime teha
ka järeldusi žürii võimete ja maitse üle:
see pidi nõustuma autorite maitsega ning
kompositsioonitehniliste ebakompetentsuste-
ga. Laulud annavad selleks ju must-valgel
selge tunnistuse!

Kui meie muusikalises loomingu-
suuri jõupingutusi, et vabaneda võõrast,
odavast maitsest ning anda asemele oma-
pärase, eestipärase muusikat, kui terve meie
heliloojate pere püüab sinnapoole, igaüks
oma võimeid mööda ja kui meie juba neid
vabanemise tuuli tunneme, siis selle võist-
luse tulemused panevad tõsiselt mõtlema,
kuhu meie niiviisi jõuame, kui ühelt poolt
püütakse üritada ja üles ehitada muusika-
templi eesti näo järgi, teiselt poolt aga
vastutustundetult seda ülesehitavat tööd
lammutatakse. Kas peame siis lõpmatuseni

Foto Parikas.

Stseen Gounod' „Romeo
ja Juliast“.

käima Liedertafeli hale-magusas ja šabloon-
ses maitstes?

Räägin seda sellepärast, et need laulud
isegi kirjastati ning ututati meie maa nen-
dega üle, ning õige agaralt õpetati ning
propageeriti neid raadio kaudu. Suur tarvi-
tajaskond aga pole alati kriitikavõimeline
otsustamiseks, mis hää, mis halb, vaid võ-
tab asja usaldavalt.

Pidin need sõnad lausuma, kuna ei saa
vaikida, kui tahan olla aus ja õiglane meie
muusikaelu sündmusi jälgides. Meie prae-
gune elu kõigis oma avaldusis otsib tuge
rahvusomapärasest, meie riigimehed ja tea-
dusemehed rõõmustaval viisil propageerivad
seda suure innuga, kõik meie kunstialad
taotlevad seda, nii ka muusika, sellepärast
eriti praegu ei või meie sallida niisuguseid
vigu. Edaspidi tuleb neist kindlasti hoi-
duda!

Nüüd tekib küsimus: kas siis tõepoolest
paremaid laule võistlusel ei leidund? Kas
ükski tuntud helilooja ei võtnud võistlu-
sest osa?

Nüüd on muidugi selgund nii mõndagi,
ja meie teame, et nii mõnigi tuntud heli-
looja võttis sellest osa. Toon zürri tule-
mustele vastukaaluks vaid neli laulu, mis
võistlusest osa võtsid, millede kunstiline
vääratus on vastuvaieldamatu, ja milliseid
aga zürri isegi soovitatavateks lauludeks ei
lugenud. Need oleksid: A. Kapp — „Sind
armastame, kodumaa“, (võeti XI üldlaulu-
peo kavva ja ilmund vastavas noodis), J.
Aavik — „Püha, põline ja üllas“, (ilm-
„Teine valik kodumaa laule“), M. Saar —
„Langenute mälestuseks“, (Rahvakoordid

nr. 27, 1936. a.) ja R. Päts — „Kodumaa
laul“ (Teine valik kodumaa laule).

Jatkub neistki. Kõik soliidised laulud nii
meloodiliste omapära tunnustega kui har-
moonilise värskusega. Kõigis heliseb kunstiline
hõng. Ja kerged ning ladusasti laul-
davad on nad. Võrreldes neid, palun, au-
hinnatud lauludega!

*

Et meie senine hümn pärineb Saksast,
see on meile ammu teada. Löögem lahti
„Liederschatz für gemischten Chor. Hun-
dert beliebte Volks- und andere Lieder.
C. F. Peters, Leipzig, nr. 7116“ ja teie lei-
ate selle lhk. 39 „An Germania“ nime all, reas
teiste saksa hümnidega, nii kui J. Haydn'i
„Deutschland über Alles“ ja Henry Car-
rey „Heil dir im Siegerkranz“.

See laul on jäänud meie rahvale võõ-
raks, vaatamata tema traditsioonidele, mil-
lest nii härdameelselt armastavad rääkida
meie vanemad tegelased. Meie rahvas ei
oska seda laulu laulda, ning kui ta seda
teeb, siis aralt ja mannetult. Alati tehakse
seda vale rütmis, kuna selle rütm on liiga
kontrastpinnaline. Selle laulu vaim on meile
võõras. Selles heliseb saksa kuivus ja
punktipäälsus. Ja kui meie orkestrid seda
mängivad igasugu võimalike signaalidega,
siis on saksa militarism ilmne. Meie vaja-
me hoopis midagi muud, meie vajame põh-
jamaist, tõsisemat ja sügavamalt isamaa
laulu.

Kui seda meil omal ajal laulma hakati,
siis ainult isamaaliste sõnade tõttu. Nüüd on aga sõnadki juba ajast-

Foto Parikas.

Stseen Gounod' „Romeo ja Juliast“

arust läinud, keeleliselt vanad ja sisult kehvad.

Ega see laul soomlastegi juures muusika tõttu hümniks ei kujunenud, vaid Runeberg'i haaravate isamaaliste sõnade tõttu. Kui soomlastel hünni valikul oleks rõhk langend muusikale, siis oleks Pacius'e „Suomen laulu“ kahtlemata kohasem olnud. Aga ka soomlastegi juures puhuvad juba pikemat aega kõvad vastutuuled praegusele hümnile. Ka sääl otsitakse uut.

Kuidas saaksime meie uue hünni?

Kõige kergem ja ühtlasi loomulikum moodus oleks: võtta olemasolevast kooriliteratuurist mõni populaarseks saanud laul, mis oma muusikalt ja tekstilt väärtuslik ja hümniks sobiv ning kuulutada see hümniks.

Kui see moodus ei anna tagajärgi, s. t. kui ei leidu olemasolevast literatuurist hünni, siis pöörata heliloojate poole palvega, et nad esitaksid teatud tähtjaks oma loomingust laule, mida sooviks näha hümnina. Asjatundlik žürii valiks välja mõned laulud, mida hünni kandidaadina kooride-

le levitatakse. Missugune laul siis suurima populaarsuse võidaks, nimetatakski hümniks.

Kui ka sel teel hünni ei leita, siis juba võistluste kaudu hakata hünni soetama.

Kõigepäält tuleks siis muretseda hünni tekst. Mitte anda mitu teksti, nagu mõnelt poolt arvatakse, vaid kindlasti üks. Sõnad olgu aga hääd, haaravad! Seni kui meil pole kindlat teksti, ei nihku ka hümniküsimus surnud punktist.

Kui tekst olemas, siis heliloojad näidaku oma võimeid ja leidlikkust. Seni on lihtsalt väär heliloojate süüdistamine võimetuses.

Kuidas aga teha uut hünni populaarseks. Kui meie vaatame, kuidas üks või teine laul on saanud populaarseks, siis näeme, et siin sageli juhus mängib oma osa. Eks „Jumal, sull' ligemal“ lauldud ammu juba Inglise kirikuis enne „Titanicu“ hukkumist. Mujal oli see laul aga tundmatu. Sama õnnetus tegi selle laulu aga üle maailma kuulsaks. Ometi oli see juhuse asi, et orkester selle laulu oma viimaseks looks võttis. Ja nüüd on meil traditsiooniliseks viimaseks lauluks „Jumal, sull' ligemal“.

Aga ka sobivad sõnad on teinekord hääks populariseerijaks. Meil võrdlemisi populaarseks aktuse lauluks on saanud E. Võrgu „Eesti lipp“ (esimene osa). Ekslik oleks arvata, et see laul oma muusikalise väärtuse tõttu oleks end nii läbi löönud. Muusika on sääl ju täitsa šablooniline. Populaarsuse on siin laulule annud just M. Lipu sõnad, mis võrdlemisi sobivad igasugustele aktustele ja rahvapidustustele.

Nii siis: hünni tekstil on väga kaaluv ja otsustav sõna ütelda populariseerimise seisukohalt.

Muidugi ei tule aina loota hünni tekstile. Ka muusika peab olema häa, läbilööv, hoogne laulmiseks, ladus. Muusikas kõlangu meie omapärane noot. Hünni muusika olgu suurejooneliselt lihtne!

Meil on lastud mööda väga hää moment uue hünni maksmapanemiseks ja populariseerimiseks. Meie uus Vabariigi põhisäädus pidanuks uue hünniga vastu võetama ja välja kuulutatama, ühtlasi Vabariigi 20. aastapäev ja sellel aastal toimuv XI üldlaulupidu pidanuks uue hünni istutama vana asemele. Selle momendi oleme lasknud mööda, kahjuks. Paremat ei tule enam. See samm oleks ideoloogiliselt olnud väga põhjendatud ja õige, samuti oleks loodud tugev traditsioon.

Nüüd peame aga ootama Vabariigi 25. aastapäeva. Tahaksime loota, et Eesti Vabariik seda momenti jälle mööda ei lase minna.

Ed. Oja

Muusikalistest võistlustest ja nende tulemustest

Viimasel ajal on muusikalised võistlused muutunud õige sagedasteks, kusjuures korraldajatena figureerivad: Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts, E. Lauljate Liit, Riigi Ringhääling j. t. Põhimõtteliselt ei tohiks anonüümsete võistluste vastu kellelgi midagi olla, kuna siin žürii kõige erapooletumalt on sunnitud otsustama, küll võib aga vaimelda võistluse suuna ja tingimuste suhtes.

Senini korraldatud võistlustest kui tõsisemaid võiks nimetada Akad. Helikunstnike Seltsi kammermuusika ja kontsertpalade võistlusi (tulemuste hindamine ei kuulu käesoleva kirjutise ülesandesse), kus eesmärgiks säeti puhtkunstiline väärtus. Enamik võistlustest aga kannavad teatavat tendentsi argipäeva lihtsuse suunas. On ju tõsi, et vajame hümni, rahvalikke peolaule, marsse ja võib-olla ka muidu ajaviitemuusikat, kuid iseküsimus on, kas vajame seda esmajoones ja kuipalju siin on tulemusi, eriti kahe esimese suhtes.

Nagu senistest võistlustest näha, polegi nii lihtne komponeerida üht lihtsat laulukest, mis iseenesest muutuks rahvalikuks peolauluks, rääkimata hümni. Kui komponist mingi clamuse tagajärjel komponeerib mõne lihtsa asjakese ja kui see õnnestub, võib see kergesti muutuda levivaks ja ka rahvapäraseks. Hakata aga tellimise pääle tegema, on juba hoopis riskantsem.

Kui vaadelda ligemalt rahva lemmikrepertuaari, siis leiame, et suur protsent armastatumaist laulukestest on katked suurtest teostest. Komponeerides mõnd suuremat teost, on heliloojal ka ulatuslikum vastutustunne ning samast vastutustundest tingituna võidaksegi luua pooleldi nagu tähelepanematult üksikuid momente, mis on suuteliselt tungima rahva hinge ning sinna ka peatuma jääma.

Pisut teissugune on olukord marssidega. See on omaette ala, mis nõuab — võiks ütelda isegi teatavat spetsialiseerumist. Enamik tarvitatavaist marssidest kuuluvad komponistidele, kel oma eluaja jooksul polegi õnnestunud luua midagi muud väärtuslikku kui mõned marsid, ehkki nende oopuste arv polegi nii väike. Tahab aga korraga keegi komponist, kes kogu oma loomingu hoopis teises suunas on rakendanud, hakata kirjutama üht reeglipärast marssi, siis satub ta kindlasti kaunis täbarasse olukorda. Kahtlemata kergem on luua nn.

pidulikke või kontsertmarsse, kuna siin võib enam vabadust kasutada nii ühes kui teises suunas.

Muidugi ei tohi siinkohal avaldatud mõtteid võtta absoluutselt. Pole sugugi võimatu, et keegi sümfonist ei kirjutaks hääd marssi või hümni. Iseküsimus on, kas hakatakse sellistel tasutingimustel end vastavas suunas rakendada. Auhinnad meie võistlustel on küllalt väikesed selleks, et vanemad ja nimekamad heliloojad hakkaksid riskima, sest pole kunagi kindel, et keegi noortest sind ei ületa ja üllata.

On ju tõsiasi, et loomiseks on vajaline vaimline pingeline elamus. Puhtteoreetilised kompositsioonid jätvavad kuulaja külmaks ega muutu ilalgi rahvapäraseks. Osa rahva seas levinenud paladest on komponeeritud asjaarmastajate poolt, ja peab tähendama, et need pole sugugi halvad, väljudes massi seisukohalt. Kui see, kel on vähe kompositsioonitehnikat, ega tahagi olla helilooja, rakendab end huvist asja vastu, siis paneb ta ka sinna sisse kogu oma elamuse. Kui see kõik langeb kokku loodusliku muusikalise andega, siis võib hoopis kergemini sündida väärtusi rahva jaoks, kui seda teeks mõni elukutseline komponist, kes sellisesse lihtsusesse nagu ei oskagi sisse elada. Võistluse jaoks tellimise korras aga vaevalt asjaarmastaja midagi väärtuslikku suudab teha.

Üldjoontes peab kõigi võistluste kohta tähendama, et väljakuulutamise ja tööde sisseandmise tähtpäeva vahel antakse liig vähe aega. Kui ma ei eksi siis laulupeo kantadi võistluse väljakuulutamise ja tähtpäeva vahet oli umbes pool aastat! On ju tõsi, et poole aastaga võib nii mõndagi korda saada, kuid ega me, heliloojad, ometi oota paber ja pliiaats näpu vahel, et nagu võistlus välja kuulutatakse nii kohe kiires korras tööle. Kunstiline looming pole töö tellimise pääle. Antakse pikemad tähtpäevad ja suuremad auhinnad, küllap siis tõuseks ka tulemuste tase.

Teose rahvuslikkus ei väljendu niivõrd ta ainestikuse või rahvapäratsevas keelendis, kui selles sisemises väärtuses, mida suudavad hinnata üksnes autori kaasmaalased.

A. Puškin.

25 aastat Estonia Muusika Osakonna tegevust

H. LEESMENT, EMO esimene esimees.

EMO lipulaul:

*Eesti laul, me pühim aare
Üle maa ja taeva kaare,
Laulvad südamed ja suud —
Sulle igavesti truud!*

Estonia Muusika Osakonna koori asutamisaeg langeb kokku uue „Estonia“ teatrihoone ehitamisega, millele teatavasti pandi nurgakivi 1910. a. Tallinna laulupeo ajal ja kus moodsa teatrisaali kõrvale pidi ühtlasi kerkima suur ja moodne kontsertsaal. Sellel ajal tekib kohalike seltskonnategelaste hulgas mõte asutada sellist laulukoori, mis oleks oma kunstiliselt tasemelt kui ka väliselt ilmetl vääriiline esinema ehitatava uue kunstitempli suures kontsertsaalis. Asja algatajad olid notar J. Linnamägi, õpetaja Rud. Hurt, dr. H. Leesment, pr.

H. Leesment, lauljatar prl. Paula Brehm, proua A. Mohrfeld-Mäevälja ja insener E. Maltenek.

Seda koori organiseerima kutsutakse noor muusikamees August Topman, kes äsja oli lõpetanud Peterburgi konservatooriumi ja kes Tallinna eesti seltskonnale oli juba tuntud andeka koorijuhina „Karskuskuratooriumi“ laulukoori juures. Noor energiline koorijuht võtab asjast innuga kinni ja kutsub 1911. a. ellu laulukoori, kes esialgu kannab „Topmani koori“ nime.

Kui 1912. a. algul asutatakse „Estonia“ seltsi juure teatri kõrvale ka muusika osakond, võtabki selts noore koori ühes ta energilise juhi Topman'iga oma hõlma, ning sellest ajast hakkabki koor kandma oma embleemina EMO initsiaali.

Koori avakoosolek peetakse 8. mail 1912. a., kus töötatakse välja koori esimene koduleht ja valitakse esimene juhatus: dr. H. Leesment, pr. A. Mohrfeld, pr. H. Leesment, notar J. Linnamägi, insener E. Maltenek ja õpetaja M. Kippert, kes oma esimeseks esimeheks valib dr. H. Leesmenti, praeguse Eesti Punase Risti presidendi. Nõnda sündis Estonia Muusika Osakonna segakoor, kes 25 a. vahemikus on teinud suure ja põhjapaneva töö mitte ainult meie koorilaulu kultuuri arenguloos, vaid ka meie omapärase muusikakultuuri tiivustajana ja arendajana üldse.

Kui nende ridade kirjutaja 1912. a. kevadel esmakordselt puutus kokku EMO kooriga — see on nüüd juba 26 a. tagasi! — siis pidas A. Topman kooriga harjutust praeguse H. Baueri nimelise Lastekodu saalis Lennuki tän. 11 ning käsil oli Romberg'i „Kellalaul“, millega koor debüteeris samal kevadel veel vanas „Estonias“ Väike-Tartu maanteel, praeguses „Tõõlisteatri“ ruumes (Sakala tän. 6). Seda esimest jõuproovi võis EMO koor pidada kõigiti kordalainuks.

Juba sama 1912/13 hooaja kestel tõuseb lauljate arv 100 ligi, mis on tolleaegseid olusid arvestades vägagi suur saavutus. Järgmine kontsert toimub 1913. a. Kanut-Gilde saalis — praeguses Kaubandus-Tööstuskoja saalis — ja selle kontserdi kava koosneb eesti rahvaviisidest ja eesti enda heliloojate töödest. Siit päle, kogu oma edaspidise tegevuse kestel, EMO koor on oma suurimaks ja

tähtsamaks ülesandeks pidanud eesti muusika esindamist ja edendamist.

Sama aasta kevadel debüteerib EMO ka väljaspool oma kodumaad, võttes ette esimese kontsertretke üle lahe Soome, kus koor leiab sooja vastuvõttu hõimuvõlgede poolt — lilled, laulude ja esimeste loorberitega, mille kohta ütleb EMO 25 a. juubelialbumi mälestuslehekese pr. A. Mäevälja-Mohrfeld: „Need loorberid hävisid küll „Estonia“ tulikahjus, kuid minu mälestused ei hävi iialgi.“ Igatahes koor tuli Soomest tagasi vaimustatuult ja asus kohe innukalt oma suure ülesande juure — valmistuma „Estonia“ uue teatrimaja avamispeole, mis leidis aset 24. augustil 1913.

See oli romantilisemaid ajajärke Estonia Muusika Osakonna koori ajaloo. Pärast õige lühikest suvepuhkust peeti harjutusi juba uue kontsertsaali poodiumil samal ajal, kui kogu hoones kestis kibe töö peagu ööd kui päevad. Õhtuti kees siin töö „mitmel rindel“ ühtaegu: laval laulis koor, all saalis askeldasid töölised suurte laearmatuuri ümber, mis rippusid jämedate köite otsas ligi saali põrandat, kuna ülal poodiumi taga orelimeister Terkman säadis üles kontsertsaali uhket orelit. Ja kõik need toimingud olid looritatud mingi rahvusromantilise üleva meeoluga — tundis ju iga eestlane, et too valmiv kunstitempel pidi olema eestluse väärikust ja uhkusetunnet kandev hoone!

Kontsertsaali keskmise laearmatuuri avause pääle ehitati parajasti orelit juure kuuluvat kajaruumi, mille funktsioneerimist prooviti sel teel, et kahekordses kvartetis, kuhu kuulus ka käesolevate ridade kirjutaja, sääl ülal kanti ette mõned laulud. Kuidas see laul alla saali kostis, ei tea, aga huvipakkuv oli juba see kõik üles.

Nõnda lähenes suur pidupäev — 24. aug. 1913. a., missuguseks puhuks oli välismaalt saabunud ka meie helilooja Rudolf Tobias, kes isiklikult võttis osa kooriharjutustest oma laulude õppimisel, samuti nagu Artur Kapp ja Artur Lembagi. Pidulikul aktusel, mis leidis aset 24. aug. kell 1 päeval, koor kandis ette R. Tobias'e vägeva „Eks teie tea“ ja Bortnjanski laulu „Sa Iisraeli karjane“. Samal õhtul pidulikul kontserdil koor tõi kuuldavale R. Tobias'e „Sanctuse“ ja „Laulu sest Ilmaneitsist ilusast“, A. Kapi kantaadi „Päikesele“ ja koori A. Lemba kantaadist „Merekuninganna“, kuna järgmisel, s. o. 25. aug. õhtul koor kandis ette oma esimese oratooriumi — Haydn'i „Aastajad“.

See oli ühtlasi EMO esimene iseseisev kontsert „Estonia“ uues kontsertsaalis, ja siitpäele käibki koori pidev töö, mis on kestnud küll tõusu- küll mõõnaaegade va-

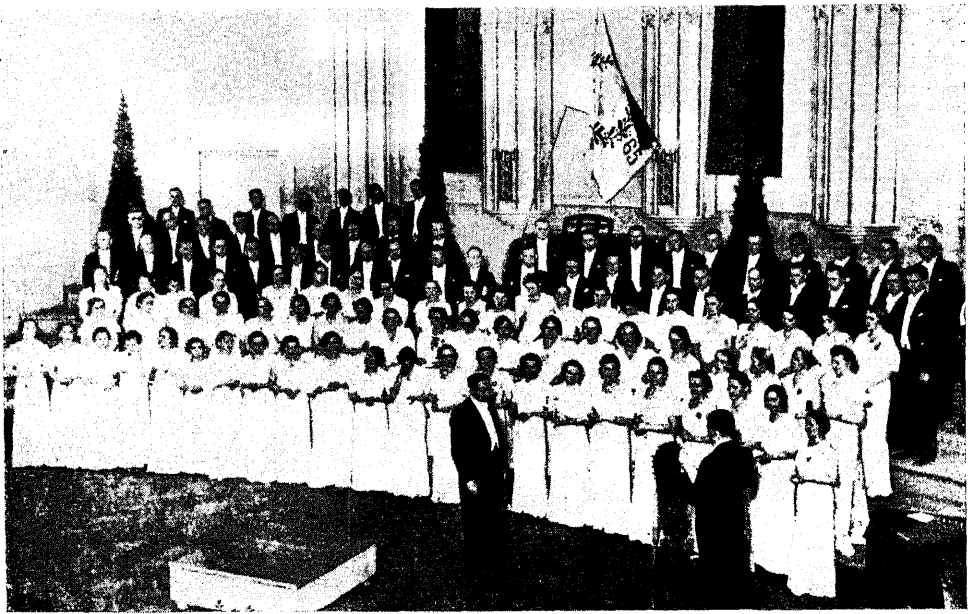

A. TOPMAN,
EMO esimene koorijuht.

J. AAVIK,
EMO koorijuht 1925—35. a.

heldudes 25, resp. 26 aastat. Selles pikas ajavahemikus, eriti sõjaajal, EMO-i tuli läbi elada raskeid kriisiageid, millest ta on aga ikka pääsnud õnnelikult.

EMO segakoor oma 25. a. tegevuse juubeli puhul.

Järgmisel 1913/14. a. hooajal koor kannab ette pääle a-cappella esinemiste kaks suuremat helitööd, nimelt sügissemestril R. Schumann'i „Roos rändamisel“, ja kevadsemestril — daani helilooja Niels W. Gade oratooriumi „Kalanus“. Koor esineb siin 100-liikmelise perena, kaastegev oli „Estonia“ suurendatud orkester (50 meest!). See esimene väga hoogne tegevusaasta lõppes kontsertmatkaga Riiga ja Tartu, mille kohta kirjutas üks Riia leht: „Noor, terve kunst näitab end siin ilmselt ilutsevas ja meeltülendavas õitseletärkavuses. Saagu talle ka edaspidigi edenemine ja kasvamine osaks.“ Ja Tartus kirjutas „Postimehe“ veergudel Juhan Aavik — praegune Riikliku Konservatooriumi direktor: „Estonia“ laulukoori kontsert oli meile huvitavaks uudiseks iseäranis selle poolest, et on saadud asjaarmastajatest nii suurt koori kokku liita, kusi iga laulja oma osa eest võib vastutada...“

Nõnda läheb see EMO hoogne tööalgus kestva tõusutähe all, kuni saabub 1914. aastaga sõjaaeg, mis toob koori ellu suuri raskusi. Maailmasõda võtab „Estonialt“ kontsertsaali sõjaväelantsareti alla, viib paljud mehed kooritööst emale, kaitsevähke. See viimne seik lõikubgi sügavasti EMO ellu.

Sellega möödubki EMO ilusaim ja muretuim „lapsepõlve“ ajastu. Sel ajal koonduvad laulukoori ümber ka esimesed toetajad

liikmed, nagu dr. Akel abikaasaga, advokaat Peet abikaasaga, dir. Uibopuu abikaasaga jt.

Aga veel ühele väga tähtsale asjaolule selle ajastu töö lõpupoolele tuleb osutada erilist tähelepanu: nimelt kavatseb Estonia Muusika Osakond oma muusikakooli ellu kutsuda, mis loob EMO koorile suuri tulevikuplaane ja ülesandeid. Kuid puhkev sõda annab neile kõigile raske hoobi nii mõnekski aastaks. Siiski, vaatamata sõja-aegsele oludele, ei katkesta koor oma tööd täiesti.

Sõjaväehaigla „Estonias“ on okupeerinud ka koori harjutuseruumi „Estonias“. Ent sellest saadi üle — hangitakse ruumid väljastpoolt, esialgu Nikolai gümnaasiumi aulas ning hiljem Tütarlaste Kommertsgümnaasiumis. Teisel sõjatalvel kantakse koguni ette Haydn'i oratoorium „Loomine“ Jaani kirikus. Mõne kontserdiga esinetakse „Estonia“ teatrisaal, kus vähehaaval siiski „elati ja tegutseti“. Muu kõrval koor kavatseb jällegi kirikus ette kanda Händel'i oratooriumi „Simson“, milleks juba kirjutusedki on käimas, kuid sekeldused ruumide pärast ei lase esialgu seda kava läbi viia.

Alles uuest — 1917. aastast — saab koor asuda taas regulaarsenalt tööle, tulles toime koguni suure ja raske ülesandega, Beethoven'i IX sümfooniaga, sama ka oratoorium „Simsoni“ ettekaandega. Sel hooajal

koor pühitseb ka oma viiendat sünnipäeva, mille puhul tuleb märkida üht väga tähtsat sammu EMO koori elus: koor asub laulja prl. Brehm'i juhatusel „laulmistehnikas õpetust“ saama, s. o. oma lauljate juures häälesäädmist arendama, et olla meie muusikapöllum kõrgväärtslikku koorilaulu esindaja, muusikalise maitse kasvataja nii lauljaskonnas kui publikus. Aga kriisiajad ei ole siiski veel möödas, need kestavad kuni Vabadussõja lõpuni. Alles Eesti omariikluse ajastuga EMO koorile saabub uus tõus, nagu muilgi aladel meie elus.

Mitmed rasked lõõgid tabavad aga vahetult EMO koori. Surma läbi lahku ootamatult Rud. Hurt, üks Estonia Muusika Osakonna koori asutajaid juhatuseliikmeid, — ka üks südikamaid EMO huvide kaitsjaid. Ja siis — koorile sama ootamatult! — palub koorijuht A. Topman end kohalt vabastada. See hoop oli raskeim kõigest muudest. Seekord leiab kriisi lahenduse sel teel, et A. Topman lahku ajutiselt ja asejuhatajaks kutsutakse helilooja M. Lüdigi, kes asub kooriga tööle. Sellest üleminekute ajastust on pärit EMO üks tähtsamaid ja kaugeleulatavamaid samme: EMO avab koori juure n-n. kooriklassi, kus antakse muusikalist haridust koorilauljatele. Ühtlasi kavatses EMO avada muusikakooli. Kuigi selle teostajat EMO-st ei saanud, aga oma kõrgema muusikakooli, s. t. konservatooriumi mõte seega algatati just EMO laulukoorilt.

Raske kriisiaeg kestab ka 1918/19. a. hooajal, mil saabub moment, kus kooril polegi juhti — ka M. Lüdigi loobub kooriga töötamast! Midagi on „liimist lahti“.

Agaga — imelik küll! — vaatamata kõigile raskustele, toimub nüüdki suuri ja laialaialuslikke kavatsusi EMO elus: Estonia Muusika Osakonna laialisemate alusele säädmine. Selle kava kohaselt pidi kujunema Estonia Muusika Osakond keskasutiseks, kes peab ülal:

1. asjaarmastajate koori;
2. muusikakooli ja
3. draamaklasse.

Seega saab EMO koor „sisemiselt“ iseiseisvaks, kel on oma juhatus, arvepidamine, kirjatoimetused jne, ainult ta eelarve ja töökava käivad sest ajast „Estonia“ seltsi pääkoosoleku kinnitada. Koor koostab oma kodukorra ja vastutab oma vaimse külje eest ise. Nõnda jääb EMO asjaarmastajate laulukoorina töötama „Estonia“ seltsi hõlma alla, kes ei ole keelanud talle oma emalikkude tuge ja abi kõigi järgnevate aastate kestel.

Kriisi koorijuhi küsimuse ümber laheneb 1919. a. sügisel, kui A. Topman asub jälle

V. NERP,
EMO praegune koorijuht.

kooriga tööle. Hakkavadki mööduma kõige raskemad ajad EMO elus ja 1920/21. hooajal lauljate arv kooris tõuseb 130-ni. Mehed vabanevad kaitseväest — kooritöö hakkab taas minema normaalseisse roopaisse ja võtab järjest uut hoogu, nii et 1921/22. tegevusaastal — see on oma kümneandal juubeliaastal! — sammub koor jälle tõusutähe all. Ajalehed märgivad sel puhul EMO koori kohta järgmist: „On tehtud tükk kultuuritööd, mil raskustest selge ettekujutus on vahest ehk ainult neil, kes ise otse „käitsi“ on selle juures olnud.“ Ja tõepoolest: paljude ilusate ja ülevate momentide kõrval on pidanud EMO läbi elama küllaltki raskeid hetki, mida kõrvaltvaataja ei ole võinudki näha. Väga tunnustavalt ütleb arvustaja P. O(lak): „See segakoor... on õieti ka esimene eesti segakoor, keda juba julgesti võib võrrelda teiste samasugustega vanemal kultuurimaail. Kogu oma senise tegevuseaja jooksul on EMO koor, mis puutub tehnilisse eneseharimisse ja kindla distsipliini loomisesse, otse imestusväärilisi tagajärgi saavutanud.“

Sellel hooajal saab EMO varemkaavatsatud kooriklassi, kuhu ilmub rohkesti õpilasi ja kuhu solfeggiot ja muusikateooriat õpetama kutsutakse A. Kasemets.

Nõnda lõpeb EMO esimene aastakümme tähtsate ja põhjapanevate sammudega, mis tähistavad uut kõrgemaväärtslikku koori-

E. RUBER,
EMO praegune esimees.

kultuuri ei üksi EMO kooris, vaid kogu eesti koorilaulu arengus. Nüüd kestab taas pidev ja viljakas töö EMO kooris järjest, küll a-cappella kontsertidega, küll suuremate muusikaliste teoste ettekandmisega, kuni 1923/24. hooajal tekib jällegi koorijuhhi kriis: koorijuhht A. Topman lahkuv jäävalt. Ka juhatus lahkuv terves koosseisus — nii on saabunud moment, kus kooril ei ole ei juhti ega ka juhatus, sest ülessäetud kandidaate ühki ei lase ennast valida.

Sellest kriisist saadakse viimaks sel teel üle, et uueks koorijuhiks kutsutakse Tartust helilooja Juhan Avik, kes asub kooriga tööle uue hoo ja intensiivsusega 1925/26. hooajal.

Uus koorijuhht toob kaasa ka uue rahuliku meeleolu ning koor jätkab pärast mitmesuguseid kriisiaegu jälle kord rahulikus „õhkkonnas“ oma tööd, nüüd jälle pideva töusutähe all, järgmise kümne aasta jooksul. Sel ajastul tõstetakse erilisse ausse meie muusikaline omalooming. Samuti jätkuvad kontsertmatkad väljapoole kodumaa piire, kust tullaakse tagasi kiituste ja — loorberitega.

Sügis 1932/33 toob EMO-le jälle juubeli-aasta — seekord juba kahekümnenda. See

aasta kujuneb väga tegevus- ning ka sündmusrikkaks, koor töötab läie hooga.

Järgmiste tegevusaastate suursündmusiks kujuneb välisdirigentide taktikepi all esinemine: Budapesti Kuningliku Muusikakooli prof. Victor Vaszy ja Varssavi ooperi juht prof. Valerian Bierdjaev juhivad külalistena ka EMO koori.

1935/36. hooajal hakkab koor tegema tösisemaid kavatsusi kontsertmatkaks Kesk-Euroopasse, ühtlasi kergib üles ka küsimus teha matk praegusesse Nõukog. Venesse. Kuid esialgu ei leia need kavatsused teostust, kuna uus hooaeg 1935/36 EMO-s algab jälle — koorijuhhi vahetusega. Maestro J. Avik lahkuv Tallinna Konservatooriumi direktori kohale ja nüüd kutsutakse EMO juhiks „Vanemuise“ dirigent Ed. Tubin Tartust. E. Tubina juhatusel kannab EMO esmakordselt ette ühe koorimuusika repertuaari modernsemaid palasid, nimelt Igor Stravinski „Psalmeid sümfoonia“, mis lööb erilisi laineid nii kooris endas kui ka kuulajaskonnas. Igatahes pakub selle teose ettekanne meie muusikaharrastajale võimaluse tutvuda ka heliloomingulise uusima vooluga. Et E. Tubin on „Vanemuise“ dirigent ja saab EMO-ga kontakti pidada vaid siiasõidu teel lauluharjutusteks, siis tõuseb kooril jällegi päevakorrale alatise koorijuhhi küsimus, kes kohapääl elades saaks läie tööjõu pühendada koori tegevusele.

Nüüd kutsutakse uueks koorijuhiks „Estonia“ teatri orkestrijuhht Verner Nerep, kes asubki kooriga tööle 1936/37. hooaja algusest, ja praegu kestab EMO koori tegevus tema energilisel juhtimisel. Nüüd teostub ka Estonia Muusika Osakonna koori kauaegne unistus — kontsertmatk Kesk-Euroopasse, seekord Budapesti Lauljate Liidu kutsel Ungari laulupeole suvel 1937. See on huvitav matk ja ka — õpetlik omast kohast. Toodi kaasa palju kauneid mälestusi.

V. Nerepi juhatusel pühitses koor käesoleval 1937/38. hooajal ka oma 25. a. juubelit, mida tähistati juubelikontserdiga 4-dal det. 1937. a. ja sellele eelkäiva piduliku aktusega „Estonia“ uues „rohelistes“ saalis, kus selts jagas oma esimesi teenetemärke EMO tegelasile ja annetas EMO koorile oma lipu, mis on „Estonia“ vana ajaloolise lipu koopia.

Vististi leidub veel kaua ja palju neid, kes koonduvad selle EMO vastse lipu alla ning liituvad tema ümber tiheda perena teenima lauldes oma rahvast ja kodumaad. Täites seega EMO lipulaulus antud töotuse.

Praegu on EMO tegevlauljate rivisse koondunud 150 ümber liikmeid, kellest üks väike osa on mitmesugustel põhjustel ajutiselt pidanud kooritööst eemale jääma.

Häälerühmade seisukohalt on EMO koor praegu hääs tasakaalus: 46 sopr., 35 alti, 30 tenorit ja 40 bassi. Aga ka häälekultuuriliselt seisab koor tunnustusväärse kohal, kujunedes meie parimaks segakoorimuusika ansambliks, kellel on täita juhtiv osa meie laulukultuuri arengus. Enamik lauljaid EMO kooris on säetud häältega, kuna koori juures töötavad 3 häälesaadjat: prl. Lipand, pr. Virgas ja härra A. Tamm. Ja igal sügisel tuleb lauljail läbi käia hääleproovimise-filtrist, mille kaudu välja langeb kõik nõrgem materjal. Umbes sama suur arv on koori ümber kogunenud toetajaid liikmeid, kes pääle toetamise ka huviga jälgivad EMO tegevust.

Pääle selle on kooril koguke auliikmeid, samuti ka sõprus- ja eluaegseid liikmeid, kes selleks koori poolt on valitud mitmesuguste teenete põhjal. Auliikmeid on 10, nimelt: Juhan Aavik, Adolf Abele, Alma Aionmäe, Miina Härma, Artur Kapp, August Topman, Aleks. Läte, Mart Saar, Heikki Klemetti, Armas Maasalo. Sõprusliikmeid on

14 — nii oma kui ka välismaistest kooridest, ja 50 eluaegset liiget, s. o. neid, kes on kooris vahetpidamata tegevad olnud 15 aastat. Praegu on kooritööd juhatamas energiline juhatas, kuhu kuulub 8 liiget, ühes koorijuhiga: härra E. Ruber, härra T. Tedder, pr. H. Jakobson, prl. M. Uuli, prl. R. Blum, härra A. Kivari ja härra A. Loorits. Juhatare esimeheks on E. Ruber, kes mitme viimase aasta jooksul energiliselt on seisnud koori eesotsas ja ühtlasi ka koori tenorite rühmas.

Aga koori ümber on koondunud ka veel arvurikas kuulajaskond, kelle südameisse EMO koor on „end laulnud“ ja kes kunagi ei väsi ega tüdine kuulamast EMO laulu ning täidavad „Estonia“ avara kontertsali, nagu see ilmnes ka nüüdki koori 25 a. tegevust tähistaval juubelikontserdil. See publiku suhtumine tiivustab ikka edaspidigi EMO koori vahetpidamata jätkama õilsat, aga ka suurt ja vastutusrikast tööd, et tõusta järjest kõrgemale kunstilisele tasemele, jättes ühtlasi „igavesti truuks“ eesti laulule.

Üleskutse ja XI. üldlaulupeo teateid

Asugem varemaist laulupidudest mälestusi koguma!

Meie laulupeod on kui heledalt lõõmavad tunglad sellel pikal teel, mis meid on viinud läbi hämaruse ning raskuste vabadusele ja iseseisvusele. Meie laulupeod on näidanud paljudele ja paljudele sihti, on sütitanud paljudes ja paljudes uut usku, uut jõudu ja julgust ning nad tähistavad võimsalt ja silmapaistvalt neid aegjärke, mis oleme läbistanud järkjärgulisel tõusul.

Aeg aga kaob ja ühes temaga mälestus. Need meie tütreid ja pojad, kes kogunesid vaimustatult esimestele laulupidudele, varisevad üksteise järele Manalasse ning viivad endaga südames säilinud helged mälestused.

On aeg neid mälestusi asuda jäädvustama tulevastele põlvetele! Kes tahab teada tulevikku, see peab tundma minevikku. Mõõdunud aegade võimas püüdlus, kartmatu aatelisus ja leegitsev vaimustus peavad meid kandma paremasse tulevikku. Alles siis suudame hinnata ja mõista kättevõidetud hüvesid, kui suudame mõista selle võitluse hinge!

Lugupeetud koorijuhid ja lauljad! Lauljate Liit pöördub teie poole üleskutsega, asuda koguma ja kirja panema kõiki mä-

lestusi, mis säilinud teil endil kui ka teie tuttavail ja naabreil varemaist laulupidudest. Huvitav ja märkimisväärne on iga üksikasi, iga kõrvalsündmuski, mis aitab elustada tolleaegset olustikku ja vaimu. Kuidas saadi teada laulupeost, kuidas peole valmistuti, kuidas sinna mindi, mida sääl tunti, mida nähti ja kuuldi, kuidas tagasi koju pöörduti, mis laulupeost kõneldi, mis sääl meeldis, mis mitte, jne. jne.

Otsigem üles vanad tegelased, palugem neid jutustada ning märkigem see üles. Ei tarvitse piirduda vaid esimeste laulupidudega, — ka hilisemad, enne iseseisvuse aegsed ja ka esimesed iseseisvuse aegsed laulupeod võivad pakkuda rohkesti huvitavat ja kultuuriloolist materjali.

Läkitagem kõik see materjal Lauljate Liitu, Tallinn, Lai tän. 7. Siin paigutatakse see laulupidude arhiivi, kuhu nõnda võiks koguneda huvitav ja rikkalik materjal meie kultuuri tõusuaegadest. Lauljate Liit tahab sellest materjalist huvitavamad osad avaldada „Muusikalehes“ ja ajakirjanduses ning hiljem koostada ülevaatliku koguteose.

Ärgem lükakem seda huvitavat toimingut homse varna! Asugem juba täna säilitama mälestusi meie laulupidudest!

Laulupeo muusikaline toimikond,

kuhu kuuluvad laulupeo üldjuhid, L. Liidu seksioonide esindajad ning esindajad meie tähtsamaist muusikaasutisist, pidas hiljuti oma esimese koosoleku. Kaaluti laulupeo enda kui ka samaaegsete muusikaliste ettekannete küsimusi. Tallinna erisegakooride kavast oli ette nähtud vastavasisuliselt kantaadi ettekanne. Kantaadi saamiseks korraldati võistlus, mis aga soovitud tulemusi ei annud. Nüüd otsustas muusikatoimikond kantaadi laulupeo kavast ära jätta. Seega piirduksid Tallinna erisegakooride ettekan- ded vaid a-cappella lauludega.

Veel kaaluti segakooride ülesäädmist lau- lulavale ning jäädi järgmise mooduse juure:

II bass, I bass, I tenor, II tenor,

II sopran, I sopran, I alt, II alt.

Seda ülesäädet tuleb teostada ka juba eelproovidel, et lauljad sellega harjuksid.

Laulupeo kavast on ette nähtud paar või kolm isamaalist ühislaulu, milliste saamiseks korraldati vastav võistlus. Võistlusel premeeritud laulud tulevad läbivaatamisele toimikonna järgmisel koosolekul, kus siis otsustatakse, kas neid asuda popularisee- rima või mitte.

Laulupeo aegsete muusikaliste ettekanne- lena otsustati kõigepäält korraldada kaks vaimulikku kontserti. Ühena neist tuleks ettekan- dele Estonia Muusika Osakonna poolt A. Kapi „Hiiob“, kuna teine esialgu jäi lahtiseks.

Otsustati pöörduda „Estonia“ teatri poole, et see korraldaks laulupeo ajal ühe sümfoo- niakontserdi ja kaks ooperitendust algu- pärandeist, kuid sellistel aegadel, et ka laul- jail võimalik oleks neist osa võtta. Ühtlasi otsustati silmas pidada teiste kontsertide korraldamise soove, et tarbekorral vahele astuda ja ära hoida sel ajal alaväärtuslik- kude kontsertide andmist.

Toimikonna juhatusse valiti esimehena prof. J. Avvik, liikmeina prof. J. Vaks ja R. Päts.

Laulupeo korteritoimikond,

kuhu kuulub esindajaid mitmest asutisest ja organisatsioonist, pidas neil päevil oma esimese koosoleku. Laulupeo aegne korteri- korraldus jaotati kolme ossa: tegelaste, vä- liskooride ja turistide korterikorraldus. Vas- taval sil sellele otsustati ka iga ala eraldi kor- raldada. Tegelaste tarvis on reserveeritud linna ja era koolimajad. Kuna aga laulu- peo ajal tuleb Tallinna ka umbes 17.000 kaitseliitlast, kelledest osa naiskodukaits- jaid ja kodutütred vajavad südalinna korterit, siis otsustati siin Kaitseliiduga kontak- tis töötada ning leida võimalusi, kuidas nii kaitseliitlasi kui lauljaid otstarbekalt ma- jutada.

Väliskooride tarvis otsustati reserveerida paar paremat kesklinna koolimaja ning või- maluse korral neile hankida voodid ühes kottidega magamiseks. Väliskooride vastu- võtu ja juhtimise asjus otsustati paluda lähemal ajal kokku kutsuda laulupeo vastu- võtutoimikond ning ühiselt korteritoimikon- naga küsimusi asuda arendama.

Kõige elavamaid sõnavõtte põhjustas tu- ristide majutamise küsimus. Leiti, et seda ala tuleks paremini korraldada kui seni. Tu- leks teostada teatavat kontrolli meie vöö- rastemajades ning neid paluda oma kindlad hinnad üles anda, mida nad hiljem ei tohiks muuta. Kuna aga ükski vöörastemajadest ei piisaks turistide majutamiseks, siis tuleb asuda ka aegsasti erakorterite registreeri- misele. Eriti nende suhtes otsustati nõuda valju kontrolli nii hinna, puhtuse kui ka korteriomanike meelsuse suhtes, kuna vare- matel sellelaadistel puhkudel on ilmsiks tulnud, et mõningais ringkonnas on meie kultuuri ja riigi kohta väära ja ebasobivat informatsiooni antud.

Peeti vajalikeks, et turistide korterikorral- duse võtaks endale vastav erikeskus.

Korteritoimikonna juhatusse valiti esime- hena härra M. Ruubel, liikmeina härra Pul- lisaar Kaitseliidust ning prl. Vasara Turismi Keskkorraldusest.

Laulupeo eelproovidel rahvariide propa- gandakõned.

Kokkuleppel Kodumajanduskojaga sõidab igale üldlaulupeo eelproovile rahvariide instruktor, kes esineb lühikese propaganda- kõnega ning annab ka vajalisi selgitusi rah- variide valmistamise ning ilustamise üle.

XI üldlaulupeo võrkeelset propaga- nda- materjali

väljasaatmiseks lugup. lauljate tuttavaile välismail palume neid lahkesti teatada aad- resse. Loomulikult tahaksime materjale välja saata üksnes sinna, kust on loota, et tullakse meie laulupidu külastama.

Üldlaulupeo märgi

asjus võttis Lauljate Liidu juhatus neil päe- vil kindla seisukoha. Valida oli kahe ka- vandi vahel, mis mõlemad valmistatud kunstnik P. Luhtena poolt. Pääle üksik- asjalisi kaalumisi otsustati jääda teise va- riandi juure, mis kujutab sõõri, millest ülal ulatub välja eesti kannel ning mille alu- mist osa katavad vasakul meie riigi embleem — vapp kolme leopardiga ning pa- remal kaks tammelehte.

Märgid tulevad ühised nii tegelastele kui publikule, kusjuures ühed on oksüdeeritud, teised oksüdeerimata.

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Ch. Gounod' ooper „Romeo ja Julia“ tuli „Estonias“ uuesti repertuaari E. Uuili lavastuses. Ettevalmistuseks oli tehtud rohkesti süvendatud tööd ja viidud läbi värskendust taotlemaid võtteid. Kogu ettekan-des saavutati väljendumisega mõjuvust. Arenguline tasakaal valitakse teose käsitluses algusest lõpuni. Muust osast pisut vähem väljapaistvaks osutus proloog, milleks muide E. Kapp oli Gounod' motiividel kirjuta-nud tervikusse sobiva muusika. Samuti ta-gasihoidlikumaks jäid ka tantsud. Üldmulje etendustest R. Kuulli juhatusel kujunes teo-sele soodsaks.

Julia osas esinesid vaheldumisi M. Runge ja I. Loo. Need mõlemad tegelased olid oma ülesannetes kiiduväärseid. Laululised nõuded täideti kummagi poolt väga häa kordaminekuga ja samuti näitlevast küljest ilmutati süvenemist tõlgitsetavasse. Esime-ne andis osa pehmemate joontega, teine pi-sut tugevama iseloomuga, kuid lõputulemus pakkus hääd naudingut.

A. Viisimaa Romeona oli mänguliselt väga ilmekas. Samuti ta vokaalselt püsis meeldivaid tulemusi andval tasapinnal. Dub-landina M. Taras seekord rõõmustas tundu-vate edusammudega kajastamise alal. Ta laulis üldiselt häa ümarusega ja kandvuse-ga. Ka lavaliselt näitas osa läbiviimine ke-ni tulemusi märgitava püüdlikkuse juures.

B. Hansen Lorenziona ilmutas end sil-mapaistvalt lauljana. Tema paarimehena T. Puks tuli osaga toime kiidetavalt. Mõ-lemad andsid sobiva tüübi. Samuti H. Sutt ja A. Rinne vaheldumisi Mercurio osas pakkusid rahuldust nii lauluga kui mängu-ga. Üksinda osa kandjaist K. Ots (Tybalt) esines vokaalselt oma stabiilses hääs väär-tuses ning mängis edukalt. Tunnustavalt tuleb märkida J. Villardi ülesastumist. Edasi olgu hindavalt nimetatud L. Adler, J. Siimon ja loetud sobivaks teiste osa-liste kaastegevus.

Leedu ooperilauljanna A. Dambrauska-ite esines külalisena Liisa osaga „Pada-emandas“. Ta pakkus meile hääd kunsti laululistes ülesannetes ning lõi menuka la-vakuju. Kõrguspunkti ta saavutas eelviima-ses pildis.

Kontserdi kabel klaveril andsid T. Ja-kobson ja L. Kurko, astudes Tallinnas üles esmakordselt. Nad mängisid õige häa ansambliis ettevalmistusega. Esinemine oli rütmiliselt täpne, tõlgitsuslik arendami-ne näitas peent viimistlust. Jõurakendusel

jäi käsitlus naiselikkuse raamidesse. Kava koosnes pikema kestusega numbritest Brahms'ilt, Palmgren'ilt, Rahmaninov'ilt ja Liszt'ilt, pakkudes hääd sisu. Mõningad lü-hemad palad oleksid annud elavust veelgi juure.

Ühise kontserdi andsid neli laulusolisti ja üks pianist. Öhtu organiseerijaks oli E. Karrisoo, kes hiljuti käis esinemas Viinis. Selle seiga tõmbejõud oli toonud kokku hulgalise kuulajaskonna. E. Karrisoo ise polnudki hääleliselt kõige paremini korras, kuid saavutas siiski laululisi tulemusi. Meel-divalt esines O. Lund, ilmutades vokaalseid võimeid ja andes siukat tõlgitsemist. Väga hääd kunstilist edu saavutas V. Veikati, lõustes silmapaistvale kohale. Oma väär-tuslikku koostööd pakkus I. Loo duetis E. Karrisooaga. Ühiselt esinesid osaliselt mõju-valt kvartetiga. H. Saarne mängis tehni-lisi võimeid näidates sooloonumbri klaveril ja saatis öhtu jooksul hää jälgivusega. Pai-guti oleks võinud akompaniment jääda ta-gasihoidlikumaks.

I. Friedman andis harukordsema kont-serdi selles mõttes, et ta esitas terve öhtu jooksul ainult Chopin'i helitöid. Ta üldiselt on tunnustatud nimetatud autori tõlgitsejana ning nüüdki võisime ka ise veenduda samas arvamises. I. Friedman saavutas häid tagajärgi tungivuste avaldamisel ja ilmutas leisipidi väga ilmekat tõlgitsemist õrnemate meeleolude rakendamisel. Vahemine ülemi-neku aste aga jäi vähemal määral kasuta-tuks. Kokkuvõttes oli öhtu mõjuv — üks paremaid, mis siin temalt kuuldud.

Iseseisva kontserdi andis kohalik viiuli-kunstnik A. Pappmehl. Kestvast ja sisu-kast kavast osa teoseid esitatis tagasihoidli-kuma tõlgitsusliku eduga, kuid rea numbrite-ga tal õnnestus saavutada üsna mõjuvaid tulemusi. Viimastest tuleks eriti välja tõsta Sinding'i d-moll sonaati ja mõningad lühi-palad. Programmis kontsertant esitas ka eesti heliloomingut, nimelt E. Kapi d-moll sonaadi. Klaveril saatis solisti väga tähele-panelikult P. Indra.

Sümpaatselt uue võõrustajana esines noor prantsuse viiulikunstnik Miguel Candela. Ta valitseb tehnikat igdkülgelt meisterlik-kusega ja omab tisedald kandva tooni. Eri-list allakriipsutamist aga nõuab tõlgitsuslik külg. See on stiilselt ilmekas ning osutab küpsusele, mis nii varajastes aastates kuu-lub harulduste hulka. Öhtu koos saatja P. P. Lüdig'iga õnnestus hästi ja jättis noorest küllastajast parimad mälestused. Olgu märgitud, et viimasel ajal meid tiheda-

Foto Parikas.

Stseen Ch. Gounod'i ooperist „Romeo ja Julia“.

mini võõrustavad prantsuse kunstnikud — ning seejuures eranditult kaaluvate võime- tega jõud.

Samutigi noore külastajana esines viiul- kunstnik Vanda Luzzato, andes siin es- makordse kontserdi. Temagi kuulub nen- de hulka, kes suudavad rohkesti pakkuda tehnilise küljega. Selles mõttes ta võib pre- tendeerida väljapaistvale kohale. Mäng are- nes kergusega, kõlalise puhtusega ja rütmi- kindlusega. Ka ei puudunud esinejal hää annus temperamenti. See õieti ongi tõlgit- semisel tema mõjuvaks relvaks auditoo- riumi ees. Parimaks saavutiseks õhtu jook- sul oli Mendelssohn'i viiulikontsert ning li- saks mõned lühemad palad. Üldiselt aga stiilitunne ja tõlgitsuslik sügavus pole veel jõudnud järele tema tehnilistele võimetele. Nii eriti märkasime seda Beethoven'i c-moll sonaadi esitamisel, milles ilmes poolküp- sust. Keskmise eduga saatis klaveril S. H a j d u.

Omamoodi huvitava õhtu andis soome rahvakunstnik Aapo Similä oma laulude- ga ja kandlelugudega, esinedes siin koos väi- kese referäänkoriga. Osa numbrite juures kasutati saatets ka instrumentaalset ans- amblit kohalikest jõududest. Kava oli va- litud nimekatelt soome autoritelt. Külaline

ilmutas teatava määrani vokaalset kooli, kuid eriliselt ta huvitas meid oma ettekan- de laadiga — rahvuslikkust ja rahvapära- sust taotleva väljendusega. Esinemise juures kasutati n-n. „Salmise kannelt“, mis teatava määrani on ehitatud harfi põhimõtetele ning võimaldab modulatsioonide rakendamist. Õhtust rahvamuusikalise üritusena jäi meel- div mulje.

Ed. Visnapuu.

Prof. A. Kapi austamiskontsert.

Prof. A. Kapi 60 a. sünnipäeva tähista- miseks korraldas Lauljate L'jit pühapäe- val 30. jaanuaril „Estonias“ austamiskont- serdi, mille kavas olid juubilari laulud. Tallinna ühendatud nais-, mees- ja sega- koorid ning solist O. Lund (metsosop- ran) E. A v e s s o n'i klaverisaatel esitasid igaüks kolm laulu. Populaarse ja armas- tatud helilooja isiklik ilmumine lõi pidu- liku ja üleva meeleolu. Ettekannete hää kordaminek ja kava paras pikkus hoidis pinevust kontserdi lõpuni.

Sissejuhatavas kõnes tutvustas meid R. P ä t s A. Kapi elulooga, peatudes ühtlasi pikemalt tema loomingu juures.

ning jutustades tema tegevusest kontser-tandina ja pedagoogina. Huvitavat kõnet jälgiti tähelepanelikult. Järgnesid nais- ja meeskoori ettekanded. Ühendatud naiskoorid G. Ernesaksa juhatusel esine-sid väga mõjuvalt: viimistletud ettekanne, hää kooslaul, haruldaset selge diktsioon. Täpset kooslaulu näitasid ühendatud meeskoorid E. Aava juhatusel. Oma jõulise fortissimoga ja kõlava pianissimoga, hästi läbiviidud tõusudega jätsid nad üldse õhtu tugevaima mulje.

O. LUNDI poolt hingestatult ettekan-tud lauludest õnnestus eriti „Nõmme al-lik“. Mainime sinjuures lauljanna arenenud diktsiooni. Lõpuks laulsid ühendatud se-gakoorid G. Ernesaksa juhatusel. Kaheksa koori oli laval, kuid tulemused polnud nii mõjuvad kui kontserdi esimeses osas. Ei seda jõudu, kõlavust ega puhtust. Nähtavasti ei saanud segakoorid oma ülesannet võtta vajalise tõsidusega; lau-lud polnud vist üldproovidega küllalt et-te valmistatud. Valitud, väiksem kooride arv oleks kahtlemata paremaid tulemu-si annud. Tarkistavalt mõjus muidugi ka hingamiseks raske õhk kontserdi lõpus.

Üldiselt jättis kontsert väga hää mulje. Kooridel ja solistil oli hää edu; tuli kor-rata nii mõnigi laul. Prof. Kapi ilmumi-sel tervitasid teda vaimustatult rohkear-vulised kuulajad, tõustes püsti. Talle annetati lilli.

Paul Indra.

Tartu

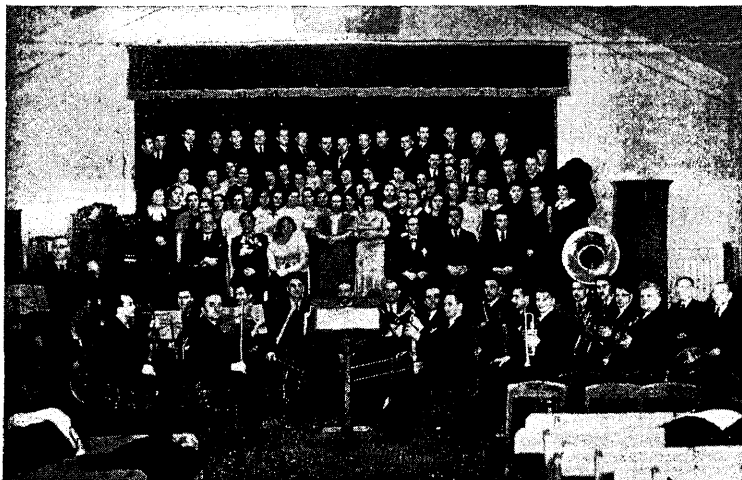
Januari lõpus andis „Vanemuises“ kont-serdi omaaegne kuulus vene tenorilaulja Dmitri Smirnov, kes oli kokku tõmma-nud saalitäie publikut, saades väga sooja poolehoiu osaliseks. On õilis ja vahest ise-gi õiglane, et inimesele, kes omal ajal val-lutas kuulajaskonna, avaldatakse austust ka veel siis, kui ei suudeta pakkuda enam seda, mida loodetakse. Kahju ainult, et ar-vustus ei saa siinkohal publikuga kaasa minna. Praegu Smirnov kokkuvõttes suu-dab lauljana vähe pakkuda. Kõrgemad too-nid puuduvad peagu täiesti. Falsett-too-nid, milliseid kontsertant tarvitab õige roh-kesti, on iseenesest meeldivad, kui neid aga rakendatakse kõikjal kõrgetel nootidel, muutuvad nad väheütlevaks ja isegi sega-vaks. On ilmne, et kontsertant ise sellest kõigest on teadlik ning katsub puudusi kat-ta mitmesuguste diinaamiliste varjunditega, eriti suuremõduliste fileerimistega. Loo-mulikult muutub sellega ka teose üldine ise-loom. Keskmine register jättis hoopis sood-sama mulje. Nii mitmedki palad, mis oma

dessituurilt ei ulatunud liiga kõrgele, mõju-sid päris meeldivalt.

Teatavas mõttes üllatuse valmistas noor viiulikunstnik Vanda Luzzato. Vaata-mata noorusele kontsertant omab tähele-panuväärivaid voorusi. Tüse, kõlav toon, mida kontsertant kohati küll üleliga in-tensiivselt kasutas, eeskujulik puhtus into-natsioonis ja võrdlemisi väljaarenenud teh-nika lubavad oletada kontsertandi väljaku-junemist esmajärguliseks kunstnikuks. Ka kergust ja õhulisust on olemas, ehkki kogu ettekande kestel selles harvem võis veenduda. Eriti raskepärase ja võiks ütelda isegi ülipontaanse ettekande osaliseks sai Beethoven'i c-moll sonaat. Järgnev Mendelssohn'i kontsert aga seevastu kuju-nes vastandiks. Andantes kontsertant andis peent ja haaravat kantileeni, millist muide peaaegu kogu õhtu jooksul ei esinenud. Kava teise osa täitmisel aga ilmnas jäl-legi liigne dramaatilisus ja üleaisa lõöv temperament, mis kohati segavalt mõjus. Mõjuv oli Paganini-Kreisler'i XIII capriccio. Klaveril saatis solisti nüanssidega kõigiti kooskõlastatult ja täpselt Stefan Hajdu.

Indiaanlane Os-Ko-Mon tutvustas oma rahvuslikke laule ja tantse, andes iseseisva ja huvitava õhtu Saksa Teatri. Indiaani muusikast on meil vähe ettekujutust. Seda huvitavam oli kuulda indiaanlast ennast tõlgitsemas oma rahvuslikke laule. Kuul-dud meloodiad jätsid vägagi meeldiva mulje. Siinkohal peab alla kriipsutama Os-Ko-Mon'i hääde artistlikku ettekannet. Hääles oli osalt tunda kooli. Tämbriit looduslapselikult lüüriline. Klaverisaated, samuti ka vahe-mängud, esitati helilooja J. Herscher-Clement' ümbertõotuses autori ettekan-des. Harmoonilise fooni loomisel oli silmas peetud helitõu üldist omapära ja teemade meeleolulist karakterit vormilise külje aren-damisel.

Arvult umbes 60-liikmeline Võru Meeste-laulu Seltsi meeskoor andis kontserdi üli-kooli aulas, leides publiku poolt sooja vastuvõttu. Koosseisult koor on võrdlemisi kvaliteetne ja tasakaalukas. Meeldiv oli basside rühm oma kõlarikkas mahlakuses. Häälekultuurilt jäi vähem soodne mulje, kuid provintsi koorilt seda meie oludes ei võigi nõuda. Diinaamiline ja rütmiline külg oli hästi viimistletud. Ainult liialt venima kippus, mille tõttu mitmed paremad palad, nagu Lätte „Unenägu“, Tärnpu „Priiuse hommikul“ ei suutnud mõjule pääseda. Fra-seerimises oli kohati diletantlikkust. Ka kava valikul oleks võinud „liedertafeli“ palu vältida. Meeldiva mulje jättis V. Kapi „Vasarad“. Koorijuht K. Pütsep valitseb koori üle täielikult. Solistina esines sop-ran A. Triik, kelle häälekäsitlus ja tõlgit-suslaad kahjuks ei võimaldanud ettekannete

Mõisaküla suurkontserdist osavõtjad.

mõjulepääsu. Klaveril saatis tagasihoidlikult D. Hääl.

Organist Hugo Lepnurm e nimi on meie muusikaelus, eriti Tartus, küll veel vähe tuntud, kuid tema esinemine ülikooli aulas jättis päris meeldiva mulje. Tehniliselt kontsertant avaldas kindlust, eriti peadaali tarvitamisel. Registreerimine kohati jäi monotoonseks, kuid peab arvestama oreelite erinevust, mis nõuab kauemaajalist harjumist kodunemiseks. Kavas kandvamaks teoseks oli Bach'i D-duur prelüüd ja fuuga. Kiires tempos, nagu tegi seda Lepnurm, selle teose selge esiletoomine pole just kerge ülesanne, kuid kontsertant tuli siin päris rahuldavalt toime. Vähemütlevaks jäid Pachelbel'i f-moll „Ciaconna“ ja Widor'i VIII sümfoonia, kuid seda ka siultki. Lõpus esitati Tobias'e koraali eelmängud ja A. Kapi koraalfantaasia „Nüüd paistab meile kaunisti“. Eriti meeldiva mulje jättis viimane. Kava keskel esines kõlarikkalt viimistletud ettekandega Tartu Naislaulu Seltsi naiskoor Enn Võrgu juhatusel.

Veebruari ajal „Vanemuine“ tõi ettekandele Lehári „Giuditta“, mis on mitmeti omapärane lavateos. Raske on teda liigitada. Muusikaliselt ulatuseit ületab ta isegi mõned koomilised ooperid, sisult siiski üldjoontes operett, ehkki kohati väga tõsine. Siin avaldub tahe tõusta kõrgemale tavalisest operetlikust miljööst. On momente, mis oma muusikalise jõuga haaravad otse ooperlikult, samas aga rikutakse see kulu nud šabloonidega. „Vanemuine“ oli seks korraks täiendanud oma orkestri koosseisu, kuid väga paljudel kohtadel harmooniline

tihedus jättis siiski soovida. Meringule kui lavastajale peab au andma; kahju vaid, et kõik stseenid polnud nii kõrgetasemelised kui lavastaja enda ülesastumised. I. Suveto tema partnerina oli samuti nauditav — ja seda mitte ainult oma huumoriga, vaid ka laulutehnikaga. Nimiosas Elsa Maasik andis nii laulult kui mängult oma parima. Meespääosaline R. Alari omab sümfaatset häälematerjali, mis kahjuks küll kohati kõlalt vähekandev. Ed. Oja.

Mõisaküla

Kohalik muusikaühing „Akkord“ korraldas Mõisakülas 5. veebr. Tulet. seltsi saalis kontserdi. Iseenesest oli mõttealgatajail suur julgus sellist üritust siin läbi viia. Seekordne kontsert kandis õigusega suurkontserdi nime nii oma suure ja tõsisema kava kui ka tegelaskonna arvu poolest.

Kontserdil esines kohapäälseist jõududest ja Tallinnast kohale kutsutud orkestrantidest moodustatud sümfooniaorkester 24-liikmelises koosseisus ja Haridusseltsi ning kiriku ühendatud segakoor 80 lauljaga. Orkestrijuhina tegutsesid E. Kulp ja külalisdirigent N. Goldschmidt, solistidena L. Goldschmidt (sopran), Neumann (viulu) ja E. Kulp (klarnet). Kava koostamisel võeti arvesse nii orkestri kui laulukoori võimeid, kuid püüti pakkuda sisu.

Haridusseltsi 35-liikmeline laulukoor esitas iseseisvalt neli segakoori laulu. Soliste saatis orkester N. Goldschmidt'i juhatusel märgatava painduvuse ja musikaal-

susega, klaveril delikaatselt ja puhtalt hr. Paerand ning M. Isat.

Setlusi kontserdi kava ja sisu kohta andis P. Kuusik.

Sama muusikaühing „Akkord“ korraldas pühapäeval, 6. veebr. Mõisaküla Ev. L. kirikus vaimuliku kontserdi. Kontserdil esines orkester N. Goldschmidt'i juhatusel, kiriku segakoor M. Isati juhatusel ja solistid L. Goldschmidt (sopran), Ed. Kulp (klarnet) ja Neemre (viul). Orkestri ettekanded kirikus jätsid oma võimsuselt (ka helipuhtuselt) pisut soovida, sest oreilit ei saadud kontserdil kasutada, kuna see on normaalsest häälestusest palju madalam. Ka pole sel oreil üldse registreid kui seesuguseid, mis kõik kokkuvõtuna las kis ettekandele ainult niiviisi toimuda, et toodi kirikusse orkestrile toeks ja solistide saatmiseks harmoonium. Eespooltõeldud asjaolu ei lubagi Mõisaküla kirikus suuremaid ja tõsiseid kontserte korraldada. Ehk annab see asjaolu pisut mõtlemist sinsele kirikuringkonnale.

Kiriku segakoor jätab küll ehk osalt soovida, kuid üldine tase on kohapäälsete oludega arvestades rahuldav. Solistid esinesid stiilselt ja eduga, kuid oli tunda korraliku saateinstrumendi puudumine.

Muusikaühing „Akkord“, kes asja algataja, on selle kontserdiga küll tänuväärt töö teinud helikunsti levitajana kohapääl.

Ed. K.

Rakvere

5. II 1938. a. korraldas Rakvere Laulu-meeste Seltsi meeskoor „Nordi“ saalis oma hooaja esimese kontserdi. Kava oli enamuses eesti autoreilt. Mõningaid aastaid tagasi, kui Rakveres uuesti alustati va-

hepääl tegevuseta olnud meekooriga tööd, siis koondus sinna päämiselt noorem lauluhimuliste generatsioon. Püsiva ja hoolsa tööga on koorijuht J. Pakk suutnud koorile sisendada ühtlast kooslaulu ja kindlat rütmi. Samuti on koor võimeline esitama ka raskemaid laule tehnilise vilumusega ja varjundirikkusega. Solistiks oli M. Taras, Tallinnast, kes kõlarikka ja meeldiva häälega esines väljapaistvalt ja kunstiküpselt. Klaveril saatis vilumusega V. Niilus.

Käesoleva kuu alul külastas Rakveret oma kontserdiga ka 14-a. klaverimängija Juta Vaska. Noor esineja oma mänguga näitas, et tal on talenti ja eeldust kujunemiseks. Võrdlemisi pika ja tehniliselt raske kava mängis ta pääst võrdlemisi puhtalt ning temperamendiga.

E. S.

Viljandi

Oma järjekordse kontserdiga esines Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor 5. veebruaril „Koidu“ saalis. Seekordne kontsert andis üldiselt meeldiva elamuse. Kavas moodustasid domineerivama osa eelseisva üldlaulupeo laulud, milledest isegi raskemad tulid koorilt esitusele kindlalt ja ladusalt. Eriti suure menu osaliseks said K. Tümpu „Valvur“, prof. A. Kapi „Mu süda“ ja E. Aava „Humal“.

Kokkuvõttes jättis meie meeskoorilaulu repertuaari huvitavama osaga koori esinemine kõigiti tervikliku ja meeldiva mulje ka nõudlikumale kuulajale.

Solistidena esinesid viuldaja Villem Õunapuu ja baritonilaulja Tiit Kuusik, kes mõlemad praegu on veel alles õpilased konservatooriumis. Noored solistid said sooja vastuvõtu osaliseks.

August Siiak 60-aastane

7. veebr. pühitses oma 60-aastast sünnipäeva Tallinna Kirikumuusika sekretär, laulukooride asutaja ja muusikategelane August-Voldemar Siiak.

August Siiak sündis 7. veebr. 1878. a. Tõdva-Kõnnu koolimajas Virumaal õpetaja pojana. Õppis Rakvere linnakoolis ja Tartu õpetajateseminaris. Oli õpetajaks, kõsterkooliõpetajaks, Järva-Peetri koguduse kõstriks, elas vahepääl Moskvast ja Tveris, kust

hiljem kodumaale tagasi pöördus vanasse ametisse Järva-Peetrisse, siis töötas Kadri-na koguduses ja valiti 1931. a. kirikumuusika sekretäriks.

August Siiak oli Roela laulukoori asutajaks ja juhatuseliikmeks, Hõbeda Ojaveski laulukoori, Pärnu-Jaagupi ning Järva-Peetri laulu- ja pillikoori asutajaks ning juhatajaks ja Kadri-na laulukoori juhatajaks. Asus praegusele kohale 1. mail 1931. a.

Kutsemuusikute elu

Uudis!

Ilus varakevadine ilm teeb tuju hoopis rõõmsaks ja kisub vägisi mõtted suvele, kui kohtad äkki vanu tuttavaid Kutsemuusikute Ühingust.

„Noh, mis uudist?“ ruttad kohe küsima veel enne, kui teine sind korralikult tere-tadagi saab, kuna aimad ta näos nagu mi-dagi olevat varjul.

„Noh, on ikka ka! Isegi väga tähtsat!“ vastatakse paljutootavalt muiates, ning sel-lest juba jätkub. Tirid vägisi mehe kõr-vale vaiksesse nurka ja algad oma koh-tu-uurija tööd.

„Kus siis põleb? Kas suvemuusika akt-sioon juba või?“

„Seda kah, aga ega's suvemuusika üksi, midagi palju suuremat!“ — ning lähehki jutt valla.

„Vaata, tahtsin õieti seda sulle ise juba rääkida. Nagu tead, kuuleb alalõpmata meie ajakirjanduses ja seltskonnas õigusta-tud nurinaid, et meil puudub korralik süm-fooniaorkester, kes rakendaks end süste-maatilisel puhtsümfoonilisele alale, oleks meie riiklik esindusorkester, mida võiks tarvitada üldriiklikel tähtpäevadel ja pidu-like sündmuste puhul ning täidaks ka suve-orkestri ülesannet Tallinnas kas või Kadri-orus. Orkestri tegevus ei piirduks aga ai-nult Tallinnaga, vaid kontserte võiks anda ka väljaspool päälinna.

Meil ju õieti sümfooniaorkester kui selli-ne puudub. Ega siis „Estonia“ ja Riigi Ringhäälingu orkestrid oma töökoormatuse juures sümfooniale end kuigi palju pühen-dada ei saa. Kui seda aga siiski tehakse, siis kannab see ikkagi väga juhuslikku il-met. On ju ka täiesti võimatu nõuda or-kestrilt, kellel selletagi oma tubli töökoor-rem kanda, veel midagi erilist muu jaoks. Nii orkestrikontserte korraldada, nagu seda teeb „Estonia“, võib ju ka, kuid tulemused on iseküsimus. Kui see siiski senini teata-vaid tagajärgi on annud, siis ainult tänu suurele endasalgamisele. Tõelisest kunsti pakkumisest jääb aga sellel viisil palju puu-du. Teame, kui palju vaeva ja aega kulu-tavad välismaa sümfooniaorkestrid, et mi-dagi välja tuua.

Meie sümfooniamuusika aga seisab, tam-mub ühel paigal ning langeb koguni tagasi. Meil kulufatakse konservatooriumi päale keni summe, koolitatakse noori kunstnikke, heliloojaid — milleks? Et heliloojate tööd seisaksid kusagil Helikunsti Sihtkapitali Va-litsuse kapis ning akadeemilise haridusega kunstnikud oleksid tööta või läheksid ainult

lokaalidesse mängima? Isegi rahvas on ha-kanudki juba sümfoonilisest muusikast võõrduma. Omal ajal igatüks mäletab, mil-line osavõtt oli „Estonia“ poolt korraldatud rahvakontsertidest.

Mõlemad nimetatud orkestrid on alati nii kinni, et neid mingiks muuks otstarbeks kasutada ei tule kõnessegi. Meil puudub täiesti esindusorkester. Ja miks peab Tal-linn kui päälinn olema ilma suvemuusikata. Rääkimata meist endist, satub rohkesti väl-lismaalasi Tallinna ja eriti Piritale. Eriti mil on päevakorral Piritas suurejooneline väljaehitamine. Ning kas pole meie Kadri-oru park selleks sobivaks paigaks, kus su-vel võidakse end tõsiselt muusikale pü-hendada. Millised tagajärjed sellel kõigel oleksid, on ette näha.

„Ja, aga kulud?“

„Kulud? See on omaette punkt. On meil juba käimas too asi. Sellest peaks aga ka üle saama. Siin on hüved ja häda-vajalikud tarvidused nii käegakatsutavalt suured, et kaaluks igal juhul need kulud üles. Siin peaks huvitatud olema just Tal-linna linn ja eriti riik. Päälegi on mõtel-dud sama orkester ka Kultuurfilmi jaoks, kes praegu juhuslike mängijatega läbi ajab. Kultuurfilm võidakse kunstiliselt igatahes määratult ning selleks väljaantavad sum-mad langeks uuele kavatsetavale orkestrile. Koostasime kalkultatsioonid ning astume vastavaid samme. Loodame igatahes kõige paremat! Asi ise on pingutusi väärt.“

„No küll see oleks meile õnnelikuks sündmuseks! Ning asi juba käimas?“

„Jah, seda küll, see muidugi oli meie ka-vatsus — mitte üksi meie, vaid kõigi muu-sikaarmastajate ja kunstihuviliste oma. Palju sellel üritusel tulemusi on, eks seda kuule hiljem ja räägime edaspidi.“

M. K.

Paar sõna juttu jazzmuusikutega.

Kusagil, välja arvatud kuulutuseküljed, ei mainita peagu ilalgi üht meie õige suurt or-kestrantide peret — lokaalimuusikuid. Ollakse harjunud vaikides neist mööda minema, ol-gugi et lokaalimuusikud kutseliste hulgas moodustavad enamuse meie ainsas orkest-rantide koondises Eesti Kutsemuusikute Ühingus. Vaatame kord oma kuningaga, s. t. küll silmaga, neilegi meestele näkku. On ju vahel huvitav kuulata ka inimestest ja nende elust, kes muusikas täidavad ülesan-deid ajaviitelisel pinnal.

Pöördudes pällinna tuntuima jazzorkestri „Estonia“ valgesaali orkestrantide poole nende proovi vaheajal (ja-jah! ka nendel on omad kõvad ja pikad proovid!), hargneb kohe mõnus jutlemine nende juhi J. Poriga. Oledki sattunud parajasse paika, kuna kuuled, et J. Pori käesoleval aastal pühitseb oma 10-aastast jazz-orkestri juhtimise juubelit.

Soovid muidugi õnne ning kargad kohe küsimustega kallale, kiites äsjalõppenud numברי proovi.

„Ah, tühja kah, eks me ju teeme igaüks, mis võime, aga päris hale hakkab, kui partituuri vaatad ning kõrvaga oma orkestrit kuuled,“ on esimene vastus, nii mitte palju töötav. „Näete seda partituuri siin, see on kirjutatud 16 mängijale ehk pillile. Meil peab pool jääma tahes-tahmata tühjaks, kuna peame selle oma kaheksa mehega ära mängima. Ei ole midagi parata. Mängime küll iga mees mitut pilli, s. t. muidugi ainult kordamisi tähtsamaid soolokohti; mis muidugi selle all kannatavad on ansambel ja rütm.“ Ning juubilar on päris kurb. „Ei ole siis ime, kui tehakse vahest etteheiteid, vihjates välismaistele koosseisudele. Aga mõteldagu ka, et sääl mängivad tavaliselt vähemalt oma paarkümmend meest. Mõnedeks paladeks on koguni eriorkestrid. Aga miks te just minu päale sattusite?“ kõlab küsimus äkki hoopis teises duuris. Vastad siis nii ja teisiti, lohutad ägedat ja ühtlasi kurba juubilari, ning varsti näed, et mehel tuju paraneb.

„Nojah, eks ta ole, tööd rühmata selle eest saab. Esiteks peame orkestri partiid kaheksa mehe jaoks ümber orkestreerima, nii palju kui kuidagi annab. Teiseks peab iga mees

vahetpidamatult peagu ilma hingetõmbamiseta olema mängus, visates käest ühe, ning haarates teise pilli. Kolmandaks peab orkestrant olema publikule tujutegijaks. Neljandaks — tunnete ju isegi lokaali mängimist: suits, õine ülalolu, publik, ning kui see oleks ainult kõik! Näete, praegu on meil proov pooleli, teeme seda peagu iga päev. Oleks see ainult, et oma pärast! Aga peame ju ka esinejaid õhtul saatma, peame nendega päeval asju läbi võtma. Ning kõige lõpuks palk! Vaevalt saad niipalju, et hing sees seisab. Pole siis ime, kui peagu iga teine mees tagantjärele pille maksab, ei ole kerge praegusel ajal, praeguste tasude juures mitut instrumenti muretseda. Nende kvaliteedit ei maksa rääkida! Aga pole parata! Tahad ju ikkagi teha kõik mis võimalik, et jõuda edasi. Inimene on juba kord selline, tahad ikkagi näha kas või pisukestki edu, ega siis muud kui pinguta!“

„Ega see asi nii traagiline polegi,“ sõnandad nüüd ka vahele pista. „Ega meil kiita pole kellegil. Igaühel oma head ja vead. Ning mis nüüd elu arengusse puutub, siis tõesti ilma komplimentideta: ega siinjuures palju nuriseda küll ei maksa!“

„Tõsi või? Noh annaks jumal! Kõik muud võib siis kohe palju kergema südamega taluda. Ja eks ta peaks ikka ükskord paremaks ka hakkama muutuma. Aeg oleks juba ammu.“

„Pole viga, küll paremad ajad ka tulevad, ega nad tulemata jää! Palju õnne ja edu!“ lohutan.

„Tänan, ei tahaks ka uskuda, ainult tahaks, et nad tuleks veidi suurema kiirusega.“

M. K.

Helikunstnike mälestuse jäädvustamisele!

Tempora mutantur, et nos mutamur in illis (ajad muutuvad ja meie ühes nendega). Ajalugu nõuab tõike, nähtavaid esemeid, materjale. Eesti muusikaajalugu ei ole täiuslik, kui puuduvad väärtuslikud andmed ja materjalid ajaloo kandjate isikute — eesti helikunstnike — kohta.

Muusikamuseum, kelle ülesandeks on üldiselt koguda, korraldada ja säilitada andmeid, materjale ning esemeid eesti muusikakultuuri kohta, asus alates möödunud aasta lõpust koondama eluloolisi andmeid ja mälestusmaterjale eesti helikunstnike üle.

Seda kogumist võime otseselt nimetada ka eesti helikunstnike mälestuse jäädvustamise esimeseks ja rajavaks sammuks. Sellepärast on väga tarviline, et see samm oleks ka põhjalik; midagi ei tohiks siin jääda poollikuks, lahtiseks ja homele edasi vereetatuks! Seda ei andestaks meile tulevased põlvned, ajalugu.

Ometi, — möödumas on peatselt aasta asja algatamisest, möödunud on kaks tähtpäeva, kuid enam kui sajale helikunstnikule adresseeritud teated on suures enamuses veel tagasi tulemata. On see meie aja tempo, mõtlemis- või talitusviis?

Mitmesugust

Ei, — me täidame need teatelehed, vastame kõik küsimused ja lisame juure kõik, mis leidub väärtuslikku — ja veel enne, kui muuseumi poolt tullakse ning koputakse uksele — võib olla südaööl!

Ja muuseum tuleb! Muuseum ei tule pärast surma — ta ei ootagi kellegi surma. Tahakski ta seda teha, siis sureks ta ise enne kõiki. Muuseum tuleb elu kõige ilusamal hetkel, võib olla juba täna, et võtta siis, kui võtta on! Sõna saagu teoks! —

Eeskujuks säeme ülalmainitud küsimuses meile kõigile tuntud helilooja, vanameistri professor Artur Kapi, kes esimesena kõik vajalised teated ja materjalid isiklikult kohale toimetas, juure lisades: „Mul on kodus veel palju materjale, pääs palju mälestusi, astuge minu poole sisse, otsustage, valige!“

Kes ei tahaks sellele ilusale eeskujule järgneda?

Muusikamuuseumi juhatus.

Eesti Lauljate Liidu Tartumaa osakonna tegevus.

Pühapäeval, 30. jaan. peeti ära Lauljate Liidu Tartumaa osakonna esinduskogu koosolek. Esitatud möödunud tegevusaasta aruandest selgus, et tähtsamaks ürituseks oli laulupäeva korraldamine 4. juulil Alatskivil ja 1935. a. korraldatud laulupeo puudujäägi katmine, mis oli võimalik Riigihoidja härra K. Pätsi lahkel vastutulekul, kes puudujäägi kattis.

Hoolimata vihmasest ilmast õnnestus Alatskivi laulupäev niihästi kunstiliselt kui ka aineliselt rahuldavalt, andes tulusid kr. 426.— ja kulusid kr. 304.—, kuna osavõtjate arv tõusis 1500-le.

Kassa aruanne näitas tulusid kr. 2785.64, kulusid kr. 2391.77, seega ülejääk kr. 393.87. Aruanne kinnitati ühel häälel.

1938. a. eelarve kinnitati kr. 1700.— summas, milles suurema summa, kr. 1325.—, on ette nähtud „Koorijuhi käsiraamatu“ kirjastamiseks, mis on praegu trükkis ja ilmub märtsi algul.

Eeltuleval suvel kavatses osakond korraldada Tartus enne üldlaulupidu kontsertaktuse laulupeo propagandaks, võttes kavva ettekandeid laulukooridelt ja orkestritelt ning propagandakõne. Kontsertaktus on kavvatsetud korraldada Eesti Põllumeeste Seltsi näituseväljakul.

Pääle üldlaulupeo kavatses osakond korraldada laulupäeva kas Alatskivil või mujal väljaspool Tartut.

Suurt elevust koosolekul tekitas Tartumaa 4. laulupeo korraldamise küsimus. Laulupidu on nähtud ette ainult Tartumaa L. L.

XI. üldlaulupeo märk.

liikmeskonda kuuluvate kooridega, keda on 143.

Laulupeo fondi loomiseks summade määramise palvega otsustas juhatus pöörduda Tartu Maavalitsuse ja Tartu rahaasutiste poole, sest osakonnal puudub kapital laulupeo eeltööde tegemiseks ja võimaliku puudujäägi katmiseks.

Juhatus endises koosseisus: A. Kiiss, Ed. Üunapuu, R. Ritsing, A. Laan, J. Roonurm — valiti ühel häälel tagasi. Juhatusliikmete asemikeks — H. Pärno ja J. Sutt.

Revisjonikomisjoni liikmeiks valiti K. Veidenbaum, J. Arike, J. Karma; asemikeks — V. Voore ja K. Pehka.

Esindajaks Lauljate Liidu volikokku valiti: R. Ritsing, E. Võrk, A. Kiiss, V. Voore, H. Pärno, pr. H. Rajamaa, A. Laan, E. Ainomäe, K. Pehka ja A. Aland; asemikeks — J. Arike, A. Pääsuke, A. Rüütli, P. Kivi, K. Harandi.

Läbirääkimistel tõsteti üles küsimus, kuidas hankida osakonnale tulusid, kas liikmemaksu töstmise teel 15-lt sendilt 20-le sendile igalt L. L. kuuluva koori liikmelt, või nõuda, nagu osakonna esinduskogu varemalt otsustanud, ja L. L. volikogu pooldanud, anda praegusest 15-st sendist 5 senti osakondadele.

Nootide, näidendite ja näitelavatarvete laenukogu asutamise vajadusega esineb Tammistu Rahvaraamatukogu Seltsi esindaja J. Roonurm. Küsimuse lõplik otsustamine jäetakse juhatuse hooleks. —a—

Vanemuise Muusika Osakond 30-aastane.

Vanemuise Muusika Osakond tähistab 27. märtsil oma 30-aastast asutamispäeva juubelkontserdiga, aktusega, balliga ja koosviibimisega „Vanemuises“. Kontserdi kavva on võetud eeskätt VMO endiste ja praeguse juhi A. Läte, J. Aaviku, J. Simmi, Ed. Tubina ja R. Ritsingu teosed, päälle nende rida teisi — M. Härma, A. Kapi, A. Karindi, E. Aava, M. Saare, Ed. Oja, J. Zeigeri töid. Kõik endised juhatajad on palutud oma teoseid dirigeerima.

Juubeli puhul ilmub album, milles leiavad ruumi artiklid endiseilt VMO koorijuh-tidelt ja teistelt endisaja tegelasilt ning pikem ajalooline ülevaade VMO alguspäevilt praeguse ajani.

Professor A. Kapi aasta puhul kavatseb VMO segakoor sügisel ette kanda tema oratooriumi „Hiiobi“, milleks on olemas nõus-olek autorilt. —a—

Koorijuhhi käsiraamat ilmumas.

Lauljate Liidu Tartumaa osakonna kirjastusel ilmub märtsikuu esimesil päevil kauaoodatud „Koorijuhhi käsiraamat“. Ni-metatud teosele oli ettetellimine avatud juba 1935. a. kevadel ja ta pidi ilmuma sama aasta talvel, kuid viivitus tuli sellest, et au-torid, kes lubasid kaastöid, ei suutnud täita lubadust määratud tähtjaks. Mõnedel on artiklid veel praegugi saatmata, aga nen-dele ei jäädud enam ootama, vaid tööd tuli anda teha teistele autoritele.

Ettetellijaid palutakse saata tellimishind kr. 3.— osakonnale hiljemalt 25. veebrua-riks, siis saadetakse raamat tellijale kätte osakonna kulul. Raha ettesaatmata jätmisel tuleb maksta tellijal lunamaks. Päälegi on mitmed tellijad vahepääl muutnud nime ja elukoha.

Pääle 25. veebr. on võimalik saada raamatut üksikmüügi hinnaga kr. 4-50.

Tellimishind ja kirjavahetus selles asjas palutakse adresseerida Lauljate Liidu Tar-tumaa osakonna kassapidaja Ed. Öunapu-u nimele: Tartu, J. Hurda 5—1.

Lauljate Liidu Tartumaa osak.

Helilooja Ed. Tubin välismaal.

Neil päevil siirdus välismaale „Vanemuise“ teatri muusikajuht ja Tartu Meeslaulu Seltsi koorijuht Eduard Tubin. Reis läheb esialgselt Budapesti, säält Viini ja Prahasse. Ed. Tubin jääb välismaale mõneks nädalaks ja jõuab kodumaale tagasi mär-tsis. Tema äraolekul on lubanud täita Tar-tu Meeslaulu Seltsi koorijuhhi ülseandeid teeneline dirigent helilooja Juhan Simm.

Ed. Tubinalt 2. sümfonia.

Hiljuti lõpetas meie tuntud noorema-põlve helilooja ja koorijuht Eduard Tubin oma teise sümfonia kirjutamise.

Sümfonia ise on valminud, autori enese jutu järgi, küllaltki kiiresti, kõigest poole aastaga. Kirjutamist alustanud Ed. Tubin suvel Toilas puhkusel olles, mille suurepä-rane ümbrus olevat põhjustanudki kõnes-oleva teose sünni. Kahe kuu jooksul valmi-

nud Toilas üle poole kogu 150-leheküljelisest teosest, muu osa hiljem Tartus.

Autor on ristinud teose legendaarseks sümfoniaks, kuna ta käsitab kangelaslikke legende.

Uudisena on helilooja suure orkestri hul-gas näinud ette ka klaveri ning kasutanud mõndagi uuendust.

Millal sümfonia esitamisele tuleb, on veel lahtine. On olnudki juba läbirääkimisi teose ettekandmiseks „Estonias“, kuid arva-tavasti võib see sündida alles vastu kevadet.

Ed. Tubin ei mõtlegi pääle säärase suur-teose valmimist jääda puhkama, vaid juba on tal kavatsusel ooper „Sinimandria“, mis oma ilmelt kujuneks satiiriliseks teoseks. Pääle selle on kavas veel klaverikontsert, nii et tööpuuduse üle nuriseda parema tahtmise juures ei saa, päälegi, mil päev-päeva kõrval tuleb teha kutselist tööd.

Tartu Naislaulu Seltsi pääkoosolek.

Neil päevil pidas Tartu Naislaulu Selts oma korralist pääkoosolekut; juhatas prl. Valgvee, protokolllis pr. Laurson.

Koosolek võttis vastu ja kinnitas 1937. a. tegevus- ja kassaaruanded. Mõõdunud aa-ta oli seltsi elus eriti tähtis, kuna selts oma toetajailt liikmeilt sai kingitusena lipu. Sü-gishooajal lahkus Tartust teenistuslikel põhjusil senine koorijuht J. Tamverk, kelle asemele kutsuti helilooja E. Võrk.

Koosolek kiitis hääks juhatuses poolt esi-tatud 1938. a. eelarve ja tegevuskava. Tegevuskavas on ette näha tähtsama üritusena 9. märtsil „Vanemuises“ C. Kreegi rek-viemi ettekanne, mis toimuks koos Tartu Mees-laulu Seltsiga. Samuti on tegevuskavas üld-laulupeost osavõtmine ja Seltsi 10. aastapä-eva juubelipidustused sügissemestril, milleks vastavad eeltööd juba käimas.

Vanuse järgi väljalangenud juhatuseliik-mete asemele valitakse L. Voist (uus) ja H. Rajamaa (endine). Nii kujuneb juhatuses koosseis järgmiseks: M. Määrts, L. Voist, L. Laurson, H. Rajamaa, L. Valgvee, ja T. Vilms. Revisjonikomisjoni valiti V. Korts-Lindus, A. Kivits ja M. Roht. Lippureiks T. Vilms, A. Kompus ja H. Rajamaa.

Kutsemuusikute ühingu Pärnu osakond valis uue juhatuses.

13. jaan. toimus Kutsemuusikute Ühingu Pärnu osakonna korraline pääkoosolek. Osakonnale valiti uus juhatuses koosseis: F. David — esimees, H. Olm — sekretär, A. Saar — laekur ja L. Käärma. Kuna sekretär H. Olm teenistuskohuste tõttu asub ajutiselt väljaspool Pärnut, siis täidab

sekretäri kohuseid tema äraolekul juhatusliige L. Käärma.

Oma tegevusprogrammi pole osakond seni saanud veel treves ulatuses tarvitusele võtta, kuna praegu alles ära oodatakse vastava kutsesaaduse kehtimapanemist, mille eelnõu juba vastavates valitsusasutustes lõplikul redigeerimisel.

Muusikute pöud Pärnus.

Päale selle, kui möödunud aasta sügisel „Endla“ teatri poolt muusikalavastused likvideeriti, asusid Pärnu paremad orkestrandid, kes olid koondunud teatri sümfooniaorkestri ümber, otsima väljaspool Pärnut uusi teenistusvõimalusi. Nii siirdusid mitmed tuntud muusikud Tallinna ja mujale. Nagu nüüd selgub, lahkus lähemal päevil Pärnust veel kolm parimat muusikameest Tallinna. Lahkumise tagajärjel on Pärnu praegu olukorras, kus sümfooniaorkestri koostamine osutub täiesti võimatuks, ning kõikidel aktustel ja muil pidulikel juhtudel tuleb leppida ainult puhkpilliorkestriga.

Orkestrijuhi kriis Pärnus.

Nagu neil päevil selgus, lahkus Kaitseliidu Pärnu Maleva kauaaegne orkestrijuht Joh. Kask maleva orkestrijuhi kohalt, jättes edasi samasse orkestrisse mängijaks.

Teatavasti on J. Kask tunnustatud võimetega flötist ning asub nüüd kohale, mis jäi läinud aastal vabaks R. Ploomi lahkumisega Pärnust. Kes aga maleva uueks orkestrijuhiks saab, on senini veel selgumata.

Orkester Kiviõlisse.

Kiviõlisse osteti hiljuti komplekt puhkille. Alul oli raskusi koorijuhi leidmisega. Nüüd kutsuti sellele kohale endine K.L. Narva Maleva ork. plk. hra A. Veske, kes vilunud orkestrijuhina Virumaal tuntud. Asja asutatud orkester on 20-liikmeline ja koosneb peamiselt töölistest, kellele huigas leidub päris vilunud mängijaid.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keeldud.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS, prof. J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn. Lai 7, telefon 451-82.

Uue koorina

registreeriti hiljuti Rakvere Ühend. Gümnn. Vilistilaskogu segakoor, mida juhatama hakkab end. Pauluse kog. koorijuht hra F. Grustam. On loota, et koorist osavõtt kujuneb rohkeks, kuna vilistlaspere Rakveres on võrdlemisi arvukas.

Dr. E. Öpiku klaveripalad.

Hiljuti ilmus dr. E. Öpikult viis vikku klaveripalasisid. Varsti pärast seda käis ajalehtedest läbi teade, et nende üle kõneleb üks tuntud arvustaja prantsuse ringhäälingus. Need klaveripalad on kujukaks näiteks kompositsioonilisest saamatusest, kuid kellegi agaruse tõttu muutunud äkki artikliks, mida tutvustatakse välismaal eesti muusikana. Milline peaks küll jääma mulje meist prantslastel säärase kultuurpropaganda puhul! Siin peaksime küll tõsiselt kergitama küsimuse vastutavusest eesti kunsti ja meie rahvuse nime puudutamise juures.

Trüükiviga.

Eelmise „Muusikalehe“ numbriga kaasasolevas A. Kapi laulus „Ei“ esineb trüükiviga, mille palume lahkesti parandada. Nimelt lk. 136. kolmanda rea neljandas taktis peab esimese bassi kolmas noot olema „fis“ (mitte „dis“).

Oma asjas.

Lugupeetud Lauljate Liidu liikmeile, kes seni veel ei ole öendanud „Muusikalehe“ tellimisraha käesolevaks aastaks (Kr. 2.—, või poolaastas Kr. 1.—), teatame, et järgmise „Muusikalehe“ numbriga oleme kahjuks sunnitud neile lehe välja saatma lunamaksuga, juure arvestades luna saatekulu 25 senti. Olgu juure lisatud, et tasuta ei saa meie oma lehte mitte saata, seetõttu muutub ka tellimisraha sissekassseerimine paratamatuks, milleks meid kohustab Liidu volikogu otsus.

„Muusikalehe“ talitus.

A
LE
COQ

*Ainult vähesed õlled muutuvad
rahva lemmikjookideks. Nendeks
on osutunud meie maitssvad
Pilsen, Gladiaator, Tõmmu Hiid*

ÕLLETEHAS TARTUS

ERA

**ALATI UUDISRIIDEID,
MOODSAIS MUSTREIS
JA VÄRVEIS.**

Herman Rõivas

TALLINN

ESTONIA PUIESTEE 11

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS

Pärnu Laeva A.-S.

Tallinna–Stokholmi liinil

a-l. „Estonia“

a-l. „Vasa“

Pärnu – Stokholmi liinil

a-l. „Kalevipoeg“

Lähemad teated ja kauba ülesanded

Thomas Clayhills & Son

Tallinn, Olevimägi 14

Hans Diedr. Schmidt

Pärnu, Pühavaimu 8

Hooaja moeudiseid!

Mantliriideid

Kleidiriideid

Voodririideid

Pitse, paelu jne.

Soovitab rikkalikus valikus

A.-S. „Rauaniit“

Tallinn, Põhja puistee 7

Kirjutusmasinad ROYAL
Arvutusmasinad FACIT
Liitmismasinad DALTON,
ADDO, MONARCH
Paljundajad ELLAMS
ja nende tarbed.

V-d

Loun & Schitikov

Tallinn, Niguliste 18. Telefon 434-37

LÄÄNE-EESTI
ÜHISPANK
MÄRJAMAAL

Kapitalid

Kr. 168.687.66

Liikmete arv 2021

Laenuid

kuni 6³/₄ protsendiga,
hoiuseummade
intressimäär kuni 5⁰/₀.

Muude pangaoperat-
sioonide toimetamine.

Majaomanike Krediitpank Ü/P.

Tallinn, Pärnu mnt. 8
Telefon 426-69

*Toimetab kõiki
pangaoperatsioone*

Panga juures
Kindl. A-s. EESTI LLOYD'i esindus

Kullasepa tän. 9
Tel. 443-03

*Pesukaubad, tekid igasugused,
padjad, madratsid j. n. e.*

I. E. M. SULETÖÖSTUS Ü/P.
Müügi osakond: Tallinn, Vene tän. 1

Pudukaupade ladu

F. Braschinsky & Pojad

V. Karja 12

Kõnetraat 436-90

Ilmus: E. Kikas

„5 isamaalist koorilaulu”

kooriledele ja naiskooriledele. Hind 50 senti.

Saadaval:

Eesti Lauljate Liidus.

PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Rulkoviuse 26-10.
Telefon 426-20.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika” ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8-15, telef. 453-26.

A S **TEKLA** **RIIDEKAUPLUSED**

Tallinn, S. Karja 15

Tallinn, Pärnu 6

Haapsalu, Kuressaare, Must-
vee, Narva, Petseri, Pärnu,
Rakvere, Valga, Viljandi, Võru.

*Kõige maitsvamad toidud ja
küpsised valmistate tarvitades*

taimevõid „ASTA“

Saada kõigis toiduainete-
ja delikatesskauplustes.

Taimevõitehas

„OLIVIA“

Tallinn, Volta 3. Telef. 431-97

Aktsiaselts

„ÜHISELU“

trükikoda

■

Nooditrükk
ja igasugused
muud trükitööd

■

Tallinn, Pikk 42

Telefon 442-04

Keda ei rõõmustaks maitsekas ja kõrgeväärtsuslik töö?

Moodsaim sisseseade, aastakümnete jooksul omandatud kogemused, asjatundlik juhtimine ja vilunud tööjõud kõigil aladel võimaldavad meie trükikojal kiiresti ja mõõdukate hindadega valmistada igasuguseid trükiteid.

Ainult kvaliteettöid kõigil trükikunsti aladel valmistab

OSAÜHING

K. Mattieseni trükikoda

Tartu, Vallikraavi 4 • Telefon 4-80 • Postkast 46

SPETSIAAL
**LIPU-
SIIDI**

RIIDE PEALE VÕTAB
TELLIMISI VASTU

ŠVEITSI LIPURIIDE VABRIKU

E S I N D U S

A. LAAMANN

TALLINN, V. KARJA 8
TELEFON 436-64

U/Ü. „Emlo”

Tallinn, Aia 10. Telef. 431-08

Soovitab kõrges headuses

Konjakeid

Likööre

Napse

Whisky

NAPOLEON – Konjak

Saadaval kõikides veinikauplustes,
restoranides ja kasinodes kogu Eestis.

